Cena 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Орган
Г.П. Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 5 (153) БЕЛАСТОК, 1 ЛЮТАГА 1959 года ГОД IV

Дасканалая проба сталасці

Сучасная музычная культура ў Беларускай рэспубліцы моцна звязана з народна-песеннымі вытокамі. Доказам гэтага быў канцэрт артыстаў Мінскага тэатра оперы і балету, які адбыўся 24 студзеня ў Беластоцкім тэатры і з'яўляўся сапраўдным трыумфам народнай песеннасці ў рэпертуары выдатных беларускіх выканаўцаў.

Тут перш за ўсё належацца словы пахвалы для прыгожага сапрана Тамары Ніжнікавай, якая адкрыла канцэрт народнымі беларускімі песнямі «Бярозка» і «Казачка». Лёгкасць іх выканання і ўдалы акампанемент Ніны Ражновай на фартэп'яна адразу пакарылі залу.

Жыва рэагавала публіка на выступленне Станіславы Гулевіч, глыбокае, мяккае сапрана якой здабыла вялікую папулярнасць на Шостым фестывалі моладзі ў Маскве. Яна ж лаўрэат яго. У рэпертуары Гулевіч пераважалі творы, моцна звязаныя з песенным фальклорам, сярод якіх песня «Бывайце здаровы» ў суправаджэнні Шмелькіна і Бурковіча на цымбалах пакінула асаблівы прыкметны след ва ўспамінах слухачоў. Яна ж карыстаецца шырокай папулярнасцю. Дарэчы, трэба адзначыць, што песня «Бывайце здаровы», выклікала цэлы рад пераймання ў і наследванняў на рускай і ўкраінскай мовах. Песні «А ў полі вярба», «Чабарок» і рад іншых у выкананні гэтай таленавітай спявачкі пацвердзілі нашую думку аб тым, якой павагай на Беларусі карыстаецца народная песеннасць.

Мы ўспомнілі ўжо пра цымбалы. Так, Веніямін Бурковіч і Мікалай Шмелькін — гэта сапраўдныя майстры ігры на гэтым чароўным народным інструменце. Яны таксама лаўрэаты Шостага фестывалю моладзі ў Маскве. Беларускія танцы кампазітара Жыновіча ў іх выкананні сваёй непадкупнай каларытнасцю і своеасаблівай жывасцю ўсхвалявалі слухачоў. А паланез Агінскага ў тым жа самым сапраўды віртуозным выкананні ўзнагароджвала беластоцкая публіка бурнымі воплескамі.

Пачэснае месца ў рэпертуары канцэрта Мінскага тэатра оперы і балету заняў бас Леаніда Бражніка. Магутна прагучала ў яго выкананні песня кампазітара Сакалоўскага «Ой, Нёман». Увагі заслугоўвае майстэрскае выкананне Бражнікам арыі мельніка з оперы Даргамыжскага «Русалка» і арыі з «Севільскага цырульніка». Дарэчы, адзначым, што голас Леаніда Бражніка добра вядомы ў нашай сталіцы. Тры гады назад выконваў ён у Варшаўскай оперы партыю Збігнева ў оперы «Страшны двор» Манюшкі.

Складальнай часткай канцэрта было выступленне балетнай пары Ніны Давідзенка і Валерыя Міронава. Яны са здзіўляючай лёгкасцю і адначасова з вялікай дакладнасцю ў рухах выканалі беззаганна два тэхнічна вельмі цяжкія танцы — мелодыю Глюка і «Маладзёжны вальс» Дунаеўскага.

Абагульняючы нашыя думкі, адзначым, што канцэрт артыстаў Мінскага тэатра оперы і балету ў Беластоку з'яўляўся дасканалай пробай сталасці беларускай музыкі і танца. А гэтая сталасць — сапраўды прыгожы падарунак беларускіх артыстаў сваёй сацыялістычнай дзяржаве ў гонар яе слаўнага саракагоддзя.

М. К-а.

Беларусь у цэнтры увагі

У сувязі з святкаваннем 40-ой гадавіны БССР Беларусь апынулася ў цэнтры ўвагі польскай грамадскасці. Стараннем Таварыства польска - савецкай дружбы ў цэлай краіне наладжваецца шэраг выставак, вечароў, дакладаў. Беласточчына, як найбліжэйшы сусед БССР, ужо некалькі тыдняў жыве пад знакам беларускага юбілею. У Аўгустове, Сувалках, Бельску, Гайнаўцы і ў іншых павятовых гарадах адбыліся вечары паэзіі, сустрэчы з удзельнікамі партызанскіх баёў, удзельнікамі экскурсій у Беларусь, вечары музыкі і т. п. Дакладчыкі расказваюць аб гісторыі і дасягненнях Савецкай Беларусі.

У іншых ваяводствах таксама нямала зроблена ў справе папулярызацыі БССР. Напрыклад, у Кракаве 8 студзеня на вечары, прысвечаным Беларусі, аб гісторыі БССР гаварыў прафесар Ягелонскага ўніверсітэта А. Подразы, а выканаўцамі беларускіх песень і танцаў былі артысты кракаўскай філармоніі і оперы. Як адзначае кракаўскі друк, вечар прайшоў у надзвычай мілым настроі.

У Катавіцах урачысты вечар, прысвечаны 40-ой гадавіне БССР, адбыўся 7 студзена ў Шлёнскай філармоніі. Даклад рабіў куратар катавіцкай акругі Ф Гэрок, у мастацкай частцы выступілі беларускія артысты.

У Познані Акруговае праўленне ТПП-Р арганізавала канферэнцыю перадавога актыву горада Познані і ваяводства, прысвечаную абмеркаванню Савецкай Беларусі і гісторыі беларускага народа. Рэферат рабіў мгр. Антоні Чубінскі. 12 студзеня ў Познані адбылася беларуская вечарына на якой была праслухана лекцыя, ілюстраваная здымкамі, празрочамі, музыкай і дэкламацыяй вершаў беларускіх паэтаў.

Багата адзначаецца беларускі юбілей у Шчэціне. Ужо да 9 студзеня ў 10 павятовых Дамах Культуры і свяліцах арганізаваны выстаўкі, прысвечаныя дасягненням БССР. 10 студзеня ў самым горадзе адбыўся вечар, прысвечаны беларускай паэзіі і музыцы. Вершы Танка, Купалы і Коласа чыталі артысты шчэцінскіх тэатраў, а музычныя творы выконвала скрыпачка Г. Дударэнка.

Таксама ў Шчэціне былі арганізаваны сустрэчы з супрацоўнікам «Нівы» А. Амільяновічам, які пазнаёміў грамадства горада з барацьбою беларускіх партызан на Беласточчыне.

Мусіць у нашай краіне не знойдзеш такога горада, які б не адзначаў вялікага свята сваіх беларускіх суседзяў.

Польскі друк ідалей змяшчае матэрыялы, прысвечаныя Беларусі. Між іншым, «Экран» за 11 студзеня прысвяціў цэлую старонку беларускім фільмам, «Пшыязнь» за 11 студзеня надрукавала артыкул міністра сельскай гаспадаркі БССР М. Луцэнка, «Рада нарадова» за 10 студзеня змясціла вялікі артыкул старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР В. Казлова. Таксама і іншыя газеты шмат пішуць аб Беларусі.

Можна з упэўненасцю сказаць, што ўсе мерапрыемствы, якія адбываюцца ў нашай краіне ў сувязі з 40-годдзем БССР, адыграюць вялікую ролю ў збліжэнні двух братніх народаў.

Р. Л.

Бельск. Ратуша Чытай на стар 4–5 «Сёння і заўтра Бельшчыны»

„Новэ дрогі" аб КПЗБ і нацыянальных меншасцях

У апошнім нумары «Новых друг» (1/115) студзень — 1959, змешчан артыкул п. з. «Камуністычная партыя Заходняй Беларусі». Аўтары артыкула, Ст. Бэргман, Фр. Карвацкі, Ул. Станкевіч, расказваюць аб радаслоўі і паасобных этапах развіцця КПЗБ. Вышэй упамянутыя аўтары, як самі пішуць трактуюць свой артыкул, як агульныя заўвагі адносна гісторыі КПЗБ.

Не менш цікавым матэрыялам у гэтым жа самым нумары з'яўляюцца матэрыялы да пытання нацыянальных меншасцей у Польшчы п. з. «Літоўцы ў Сейнах».

Аўтар матэрыялаў Александр Слаў — сакратар Камісіі ЦК ПАРП па справам нацыянальным — дае цікавы аналіз становішча, у якім жыве літоўская нацыянальная меншасць, тлумачыць палітыку нашай партыі ў справах нацыянальных і робіць практычныя вывады для працы партыйных арганізацый у нацыянальных асяроддзях. (рл)

ХУТКА!

Бухгалтар раптам павярнуўся да суседа, узнёўся. З-за воблакаў выкаціўся месяц, у памяшканні стала штучна ясна і ціха.

— Чаго спужаўся? Маей адкрытасці? Бачу, ты чалавек свой, таму і гавару табе пра гэта. Так, у другіх краінах зусім іншае жыццё...

— Ціха, дурань! — зашыпеў на яго бухгалтар — Ты адкуль гэта ўсё ведаеш? Балтаеш языком Бог ведае што...

— Ведаю, што кажу. Быў я нядаўна ў Заходняй Германіі. Сустрэўся з людзьмі, якія змагаюцца за шчаслівае жыццё беларускага народа!

Бухгалтар астаўбянела глядзеў на свайго кватаранта, а Бабрайнічы не даваў апомніцца бухгалтару і цягнуў стаючы:

— Між іншым, гэтыя людзі патрапяць аддзякаваць вам за тое, што вы ўзялі пад сваю крышу мяне, прыбыўшага па іх спецыяльнаму заданню... Ім аб гэтым паведамілі на другі дзень, і цяпер вы на строгім уліку.

Бухгалтар трэсся ўсім целам. Ён парываўся штосьці сказаць, але, адкрыўшы рот, тут жа губіў дар мовы.

— А калі я... гэтага... — нарэшце выгаварыў ён, — калі я зараз...

— Што ты, — зласліва засмяяўся Бабрайнічы. — Па-першае, гэта штука, — ён патрос пісталетам, — дзейнічае ўпэўнена і без гуку. Бабка твая і носам не паварушыць, а ты ўжо будзеш на тым свеце. Па-другое...

ШТО БЫЛО ДРУГОЕ І І ШМАТ ІНШЫХ СЕНСАЦЫЙНЫХ РЭЧАЎ ДАВЕДАЕЦЕСЯ УЖО ХУТКА, КАЛІ ПАЧНЕМ ДРУКАВАЦЬ МАТЭРЫЯЛЫ ПРА ШПІЁНАЎ.

Германія — праблема зноў актуальная

Хутка міне чацвертая гадавіна ад Жэнеўскай канферэнцыі кіраўнікоў вялікай чацвёркі, на якой разглядалася, між іншым, справа аб'яднання Германіі. Супрацьлеглыя погляды, якія былі сфармуляваны ў той час Савецкім Саюзам і заходнімі дзяржавамі, здавалася б, выключалі магчымасць вырашэння гэтай важнай праблемы на доўгія гады.

Як вядома, Савецкі Саюз выказаў тады адзіную правільную думку аб перагаворах паміж абедзвюма існуючымі германскімі дзяржавамі — ГДР і ГФР.

У той час, калі савецкія прапановы мелі на мэце вырашэнне германскай праблемы пры ўдзеле прадстаўнікоў абедзвюх сувярэнных германскіх дзяржаў, заходнія дзяржавы імкнуліся правесці прапанову агульнагерманскіх выбараў пад наглядам чатырох акупацыйных дзяржаў, альбо Савета Бяспекі. Мэтай гэтых прапаноў магло быць толькі адно: жаданне паглынуць Германскую Дэмакратычную Рэспубліку звязанай ваеннымі дагаворамі з Захадам дзяржавай Адэнауэра, а дзякуючы гэтаму павялічыць пагрозу міру ў Еўропе.

Прапановы Захаду, якія не лічыліся з існаваннем мірнай дэмакратычнай дзяржавы ва ўсходняй частцы Германіі, а таксама не прыводзілі да памяншэння напружання ў Сярэдняй Еўропе, не былі прымянімы для сацыялістычных дзяржаў, ды і для прагрэсіўнай часткі германскага народа.

Калі тупік у германскай праблеме аказаўся не такі трывалы, як меркавалі да гэтага часу, то трэба дзякаваць толькі новай савецкай ініцыятыве. Нота савецкага ўрада ад 27 лістапада мінулага года ў справе нейтралізацыі Заходняга Берліна на справе была адкінута Захадам але іменна яна дала пачатак новаму ўзаемаабмену поглядаў на тэму цэласці Германіі.

Ужо 10 студзеня г. г. Савецкі ўрад сфармуляваў мадыфіцыраваныя прынцыпы мірнага трактата, які павінны падпісаць саюзныя дзяржавы з абедзвюма германскімі дзяржавамі, пры адначасовым пачатку перагавораў паміж германскімі ўрадамі на тэму канфедэрацыі, а потым аб'яднання краіны. У савецкай ноце, далучанай да праекта трактата, між іншым, чытаем:

«Праект прадугледжвае зварот поўнага права валодання германскага народа Германіяй, яе тэрыторыяй і паветранымі прасторамі. На Германію не накладзюцца ніякія абмежаванні ў развіцці яе эканомікі, гандлю, марскога флоту ў доступе да сусветных рынкаў. Германіі даецца права мець свае ўласныя народныя ўзброеныя сілы, неабходныя для абароны краіны».

Да гэтага трэба дадаць, што праект трактата, акрамя прызнання існуючых граніц, прадугледжвае толькі два істотныя абмежаванні, а іменна забарона прадукцыі і ўзбраення германскай арміі атамнай зброяй, а таксама забарона ўступлення ў якія-небудзь ваенныя групоўкі.

Для нас гэтыя абмежаванні, у святле мінулых дзесяцігоддзяў, зусім зразумелыя. Ды і штораз больш заходніх палітыкаў падзяляюць нашую думку. Напрыклад, былы палітычны дарадчык прэзідэнта Эйзенхауэра Стасэн, які ўдзельнічаў у канферэнцыі з Мікаянам у часе яго прабывання ў Амерыцы, абвясціў у канцы мінулага тыдня чатырохпунктавую праграму аб'яднання Германіі, асноўныя прынцыпы якой блізкія да савецкіх прапаноў (напрыклад, у пункце, гаворачым аб канфедэрацыі германскіх дзяржаў і атамнай дэмілітарызацыі). Шкада, што Стасэн не з'яўляецца сёння дарадчыкам прэзідэнта можа тады б яго праект меў большыя шансы на поспех...

А тым часам Эйзенхауэр у адным з апошніх заяў у часе прэс-канферэнцыі гаварыў:

«Савецкі Саюз не павінен дамагацца змяшчэння германскага народа ў нейкую пустату з пункту гледжання бяспекі...»

Абяззбройваючай з'яўляюцца тыя клопаты прэзідэнта Злучаных Штатаў аб бяспецы краіны, агрэсія якой прынесла так многа няшчасцяў усяму свету. Канцлер ГФР Адэнауэр з гэтых клопатаў бярэ практычную навуку і ў той самы час, калі над савецкімі прапановамі задумваюцца салідныя палітыкі, якім справа міру ў Еўропе з'яўляецца такой жа блізкай, як і ўсім простым людзям, праводзіць у бундэстагу ўказ аб закупе ў ЗША трохсот балістычных ракет для заходнегерманскай арміі. Ці ж такі павінен быў быць адказ канцлера на савецкія прапановы?

З афіцыйных заходніх паведамленняў, на шчасце, вынікае, што не. У пачатку лютага дзяржавы, якія належаць да НАТО, павінны спаткацца з мэтай абмеркавання супольнага адказу на апошнюю савецкую ноту. Мала праўдападобным здаецца тое, каб у часе той дыскусіі магло затрыумфаваць няўстойлівае становішча канцлера Адэнауэра. Бо на працягу мінулых чатырох гадоў палітычная сітуацыя карэнна змянілася.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

25 студзеня г. г. дэлегацыя ЦК ПАРП на чале з Уладыславам Гамулкам прыбыла ў Маскву на XXI з'езд КПСС.

На здымку: Госці і сустракаючыя асобы на Беларускім вакзале.

Фота — ЦАФ

У XVI гадавіну перамогі пад Сталінградам

Хто і як гаварыў пра Сталінград

МОГІЛКІ

Бейрутская газета «Сауд аш Шаб» 7 кастрычніка 1942 г. пісала: «Сталінградскія гарматы не толькі перамолваюць немцаў, але і ўзварушваюць сцены Берліна. Гітлер у істэрыі скрыгоча зубамі, наркаман Герынг дрыжыць, а ў пігмэя Гебельса душа ўцякае ў пяткі, і ён намагаецца даказаць, што рускія не разумеюць правіл вайны — яны не здаюцца. Водгук гарматных выстралаў дакатваецца да жамчужыны Францыі — Парыжа... У французскага народа ад грохату сталінградскіх гармат закіпае кроў; ён чуе ў іх водгук уласных гармат, якія ўчора грымелі ў Вальмі і Вердэне, а заўтра загрымяць на тылах у захопнікаў, апаганьваючых французскую зямлю. Водгук гарматных выстралаў у Сталінградзе нясецца далей, абцякае зямлю, дасягае Чунцына, Нью-Йорка, Лондана і Эль-Аламейна. І вось некаторыя гарматы згараюць ад сораму таму, што іх сталь халодная... Горад на Волзе паставіў на чаргу пытанне аб хуткім канцы Гітлера. Горад на Волзе стаў могілкамі, дзе знаходзяць магілу грамадныя цёмныя сілы фашызма».

НЕ ВЕДАЛІ

19 лістапада 1942 г. Савецкая Армія перайшла ў контрнаступленне пад Сталінградам. Генерал - палкоўнік Йодль у сваіх паказаннях гаварыў: «Мы цалкам не дагледзелі згрупавання вялікіх рускіх сіл на флангу 6-ай арміі. Мы абсалютна не мелі ўяўлення аб сіле рускіх войск у гэтым раёне. Раней тут нічога не было, і раптам быў нанесены ўдар вялікай сілы, меўшай рашаючае значэнне».

ПА ШЛЯХУ НАПАЛЕОНА

Мао Цзэ-дун: «Усё палітычнае і ваеннае жыццё фашысцкай дзяржавы, якою з'яўляецца гітлераўская дзяржава, з самага яе паяўлення на свет асноўваецца на наступленні, а з заканчэннем наступлення закончыцца і яе жыццё...

Палітычнае жыццё Напалеона закончылася пад Ватерлоо, але яно было прадвызначана яго паражэннем у Маскве. Цяпер Гітлер ідзе па шляху Напалеона, і Сталінградская бітва прадвызначае яго гібель».

РУЗВЕЛЬТ СТАЛІНУ

«Як Галоўнакамандуючы ўзброенымі сіламі Злучаных Штатаў Амерыкі я віншую Вас з бліскучай перамогай Вашых войск каля Сталінграда, атрыманай пад Вашым вярхоўным камандаваннем. Сто шэсцьдзесят два дні эпічнага змагання за горад, змагання, якое назаўсёды праславіла Ваша імя, а таксама рашаючы вынік, які ўсе амерыканцы святкуюць сёння, будзе адной з самых цудоўных глаў у гэтай вайне народаў, аб'яднаўшыхся супраць нацызма і яго паслядоўнікаў. Камандзіры і байцы Вашых войск на фронце, мужчыны і жанчыны, якія падтрымлівалі іх, працуючы на заводах і на палях, аб'ядналіся не толькі для таго, каб пакрыць славай зброю сваёй краіны, але і для таго, каб сваім прыкладам выклікаць сярод усіх Аб'яднаных Нацый новую рашучасць прыкласці ўсю энергію да таго, каб дабіцца канчатковага паражэння і безагаворачнай капітуляцыі супольнага ворага».

ГЭТАГА ЯШЧЭ НЕ БЫЛО

Сучасны нямецкі буржуазны гісторык Герліц у кнізе «Der Zweite Weltkrig» так характарызуе значэнне Сталінградскай бітвы: «Гэта было найвялікшае паражэнне, якое калі-небудзь у гісторыі цярпела германская армія».

Выбраў ХВЕДАР АСІНІЧ

ЯНКА БРЫЛЬ

4)

Сэрца камуніста

Было гэта ў Равіцкай турме, вясной трыццатага года.

Дагэтуль Павел паспытаў ужо экзотыкі трох турмаў панскай Польшчы, заваяваў сабе гордае званне моцнага, надзейнага таварыша і сур'ёзна падарваў сваё жалезнае здароўе лесаруба і касца.

Пасля Навагрудка была гродзенская турма — з няспынным стукам і шоргатам ног у перапоўненай камеры, з прарэзлівым віскам піл у сталярні, паверхам ніжэй, з шэрай касцёльнай сцяною насупраць акна, з надакучлівым гудзеннем званоў, бой якіх, здавалася, бясконца гвоздаў па мазгах, не даючы ні чытаць, ні думаць, ні жыць... Пасля быў Плоцк, дзе праз краты віднелася Вісла, парк з белай акацыяй і маладымі парэчкамі... Усё гэта нібы знарок прынесена было пад самыя вокны камераў, каб бязлітасна напамінаць, што ты — пахаваны жыўцом... Як і ўсюды раней, і тут жыццём была толькі сувязь з таварышамі - палітвязнямі і надзея на перамогу сусветнай рэвалюцыі, якая і табе прынясе вызваленне. Надзею гэтую падтрымлівалі рэдкія, але як промні сонца жыватворчыя пісьмы ад навучэнцаў Ніжне - Ломаўскай школы другой ступені, якія адтуль — з савецкай Радзімы, з Пензенскай губерні шэфствавалі па лініі МОПР-а над плоцкімі пакутнікамі. Позняй восенню дваццаць восьмага года Паўла перавезлі ў гарадок Равіч, пад самую польска - нямецкую граніцу.

У Равічы была так званая «цяжкая турма», куды збіралі «найбольш небяспечных злачынцаў» зусім пазбаўленых правоў нават і пасля выхаду на волю. Тут упершыню забралі хатнюю вопратку, выдалі шэрыя арыштанцкія лахманы і драўляныя выступкі «трэпы» Адзіночка — разведзенымі рукамі лёгка дастаеш да сцен. Прагулка — дваццаць пяць мінут, пяць крокаў адзін за адным, не размаўляючы. Галодны, нішчымны паёк. Толькі і думаеш, як бы гэта, якім лякарствам забіць маладыя апетыт. Магільны холад, ад якога ніяк не ратуюць казённыя рызманы. Кнігі... Ну, які-небудзь рэлігійны трактат з пачатку мінулага стагоддзя, езуіцкія настаўленні айца біскупа аб тым, што пан бог стварыў адных панамі, а другіх — прыгоннымі... Чытаў і гэта. За кожную «правіннасць», хоць бы найменшую спробу абараніць сваю чалавечую годнасць — «пост» або карцар. Каб гэтыя «пасты» залічваліся на тым свеце — давялося б, напэўна, паспытаць і раю, абяцанага біскупам за зямныя пакуты. Карцар — каменны мяшок, гразь пад нагамі, кавалак хлеба, цемрадзь. Стаіш. Адпачываеш на кукішках. Дзень ці ноч?.. Праз два-тры дні вяртаешся ў камеру, як на волю... За акном адзіночкі — турэмная бальніца. Часта бачыш труну пад ганаровым эскортам двух стражнікаў, шэрага вязня з рыдлёўкай і, спераду, чорнага ксяндза.

І тут, як Сеня ва Зронках, некаторыя вар'яцелі: толькі пачуецца дзікі крык або рогат, так і ведай — яшчэ адзін!..

Пра еднасць ворагаў рэвалюцыі даволі красамоўна гаварыў і падбор турэмнага начальства. Ранейшы начальнік равіцкай турмы, стары, спарахнелы, але няўмольна паслядоўны садыст Стэфаняк, да першай сусветнай вайны працаваў па той самай спецыяльнасці ў кайзераўскіх калоніях. Па смерці яго начальнікам быў прызначаны былы лейбгвардыі уланскі афіцэр, сын царскага генерала Юнчыс.

Праўда, гэты спачатку завёў трохі іншыя, мякчэйшыя парадкі. Была, напрыклад, арганізавана пачатковая школа для вязняў, дзе тры разы на тыдзень, у адной з большых камераў, выкладаліся арыфметыка, чытанне і гісторыя Польшчы. Дарэчы, гэтую школу, як і працу ў турэмнай друкарні, сталярні і на бульбяным складзе, тыя нямногія палітвязні, што асуджаны былі па «змешаных артыкулах» і сядзелі разам з крымінальнікамі, выкарыстоўвалі для сувязі паміж сабой і для палітработы. У выніку гэтай работы, у якой Павел прымаў самы актыўны ўдзел, некаторыя крымінальнікі перавыхоўваліся настолькі, што пазней, праз некалькі год, вярталіся ў турму ўжо як «ворагі дзяржаўнага ладу».

(Працяг на стар. 3)

Б. УСЦІНАЎ

Будні РТС

Мінулагодняй вясною Заслаўльская МТС была рэарганізавана ў рамонтна - тэхнічную станцыю (РТС). Але калгаснікі называюць яе часамі па прывычцы МТС. Сам дырэктар станцыі Анатоль Івашчанка нене ды й памыліцца. Зазвоніць тэлефон. Ён зніме трубку ды скажа: «МТС. Слухаю!»

І тут жа паправіцца: »РТС».

У гэтым няма нічога дзіўнага — прывыклі да МТС, многа добрага яна калгасам зрабіла. Розніца як быццам бы невялікая, толькі ў адной літары — была МТС, а стала РТС. Але за гэтай знешне нязначнай пераменай крыюцца вялікія падзеі. Рэарганізацыя МТС не была простай зменай шыльдаў. Яна з'явілася буйным рэвалюцыйным пераўтварэннем у сельскай гаспадарцы савецкай краіны.

— Калгасы сталі ўладальнікамі тэхнікі. Зямля і машыны, апрацоўваючыя яе, знаходзяцца цяпер у адных руках.

На здымку: камбайнер калгаса імя Фрунзе Андрэй Мурашка правярае на сядзібе РТС сваю машыну.

Яшчэ ў сакавіку трактары, камбайны, сеялкі рушыліся па заснежаных дарогах на калгасныя сядзібы, да новых гаспадароў. Людзей у РТС стала амаль у 3 разы менш, чым было ў МТС. Але жыццё на сядзібе не замерла.

Першая вясна працы па-новаму, названая ў Заслаўлі вялікай вясной, засталася з-заду. Час падвесці першыя вынікі. Што ж дала рэарганізацыя МТС? Лепш стала ці горш?

— Лепш! — упэўнена гаворыць Анатоль Івашчанка.

— Зразумела, лепш! — падтрымлівае яго старшыня калгаса імя Тэльмана, Ермалай Марголін.

Трохі пачакаўшы, добры гаспадар Е. Марголін расказвае.

— Вясна ў гэтым годзе выдалася позняя. У мінулым годзе ў Беларусі выехалі сеяць у пачатку красавіка, а ў гэтым — снег на палях трымаўся амаль да мая. Але мы адсеяліся па ўсёй плошчы ў два разы хутчэй, чым у мінулым годзе. Нічога цуда, зразумела, не адбылося. Справа ў тым, што новае паказала свае магчымасці.

— Трэба прызнаць, — перарывае старшыню калгаса Анатоль Івашчанка, — што старшыні калгаса больш відаць, як выкарыстоўваць тэхніку. Кіраваць з аднаго цэнтра палявымі работамі на плошчы ў 15 тысяч гектараў — справа цяжкая. З сядзібы МТС многага не ўбачыш. А старшыня заўсёды на месцы, у полі. І галоўнае — калгаснікі аруць і сеюць так, як ім патрэбна, і іх слова — закон для трактарыста.

Цяпер, вызваліўшыся ад клопатаў па арганізацыі севу, кіраванне РТС галоўную ўвагу прысвячае ўтрыманню і рамонту тэхнікі, забеспячэнню калгасаў гаручым, запаснымі часткамі, угнаеннямі. За мінулую вясну ў нас не было ніводнай гадзіны прастою з-за недахопу гаручага ці запасных частак.

Як толькі ў РТС паступае сігнал, што трактар ці сеялка патрабуюць рамонту, аварыйная аўтамашына неадкладна выязджае ў поле, і рамонт зроблены на хаду. Без паломак жа не абыйдзешся — і добрая гаспадыня можа гаршчок пабіць. Але аварыйныя работы сталі рэдкай з'явай. Трактарысты беражліва адносяцца да тэхнікі, — ім не выгадны прастоі. Прастаіш — многа не заробіш.

Рамонтна - тэхнічная станцыя абслугоўвае 8 калгасаў і 3 саўгасы, на палях якіх працуе больш 150 трактараў 200 аўтамашын, 50 камбайнаў і мноства іншай тэхнікі.

Уся сельскагаспадарчая тэхніка тут знаходзіцца ва ўзорным стане. Ці даўно трактары вышлі з раллі, а яны ўжо зноў гатовы да працы.

Вось механік - кантралёр Пётр Значонак здае Леаніду Цярлюкевічу толькі што адрамантаваны трактар. Абодва ўважліва прыслухоўваюцца да работы рухавіка.

— Задаволены? — пытае механік.

— Здаецца, усё ў парадку, — адказвае Цярлюкевіч.

— Не «здаецца», а трактар працуе, як гадзіннік, — крыўдзіцца механік.

На здымку: (злева направа) дырэктар РТС А. Івашчанка, галоўны інжынер РТС А. Пратасчык, інжынер-механізатар А. Ткач і дырэктар саўгаса В. Мініч каля новай малацілкі.
фота — І. Змітровіча.

Трактар, развярнуўшыся, выходзіць з варот сялібы.

У РТС прыязджаюць кліенты — старшыні калгасаў. Яны бяруць на пракат гусенічныя трактары, бульдозеры, канавакапальнікі, скрэперы. Гэтыя машыны калгасам не выгадна купляць, бо яны выкарыстоўваюцца на сезонных работах.

Вось такія будні адной РТС, на працы якой пераконваешся, што новая форма выкарыстання машын у сельскай гаспадарцы знойдзена ўдачна. Яна садзейнічае новаму ўздыму сельскагаспадарчай вытворчасці.

С. П. МАРГУНСКІ

4)

Камісарыят па беларускіх нацыянальных справах

Камуністычная партыя, Савецкі ўрад і асабіста У. І. Ленін пастаянна і асабліва ў перыяд нямецкай акупацыі, праяўлялі клопаты аб лёсе беларускага народа і яго дзяржаўнасці. Партыя бальшавікоў праводзіла вялікую работу сярод беларускага народа па падрыхтоўцы стварэння нацыянальнай савецкай дзяржавы.

Дэкрэтам Савета Народных Камісараў ад 15 лютага 1918 года пры Народным камісарыяце па справах нацыянальнасцей быў устаноўлен камісарыят па беларускіх нацыянальных справах, які меў свае аддзелы ў Петраградзе, Віцебску, Смаленску і эмісараў у Оршы, Саратаве, Калузе. Яго дзейнасць распасціралася на ўсё насельніцтва, пражываючае ў Беларусі, а таксама, на бежанцаў — беларусаў.

На камісарыят па беларускіх нацыянальных справах былі ўскладзены абавязкі інфарміраваць савецкі ўрад аб патрэбах беларускага народа, інфармаваць працоўных Беларусі аб усіх кроках і мерапрыемствах савецкай улады, задавальняць праз органы савецкай улады культурна - асветныя патрэбы беларускага насельніцтва, весці самую шырокую і масавую агітацыю і прапаганду ідэй савецкай улады сярод беларускіх працоўных. На камісарыят было ўскладзена таксама правядзенне падрыхтоўчай работы да ўтварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

У сувязі з гэтымі задачамі камісарыят па беларускіх нацыянальных справах праводзіў работу па падрыхтоўцы нацыянальных кадраў, з'явіўся ініцыятарам арганізацыі на месцах школьнай і пазашкольнай адукацыі, адкрыцця бібліятэк і чытальняў, перасоўачных і пастаянных выставак, музеяў і ўсялякіх іншых культурна - асветных устаноў. Арганізоўваў курсы для настаўнікаў, лекцыі і даклады для дарослага насельніцтва. Камісарыят вёў падрыхтоўку інструктараў партызанскіх атрадаў для адпраўкі іх у занятыя нямецкімі акупантамі раёны Беларусі, прымаў меры да забеспячэння работай бежанцаў, друкаваў лістоўкі і заклікі да беларускіх рабочых, сялян і салдатаў, у якіх клікаў да інтэрнацыянальнага аб'яднання, арганізоўваў пераклад на беларускую мову прац класікаў марксізма - ленінізма і распаўсюджваў іх сярод беларускага насельніцтва.

Усенародны рэвалюцыйны ўздым, які ахапіў рабочых і працоўных сялян Беларусі, іх адданасць партыі бальшавікоў і давер'е да яе з'явіліся той асновай, на якой праводзілася падрыхтоўчая работа па ўтварэнню БССР.

У шматлікіх рэзалюцыях, прынятых на сходах рабочых, салдат і працоўных сялян Беларусі, было выказана рашучае патрабаванне аб стварэнні БССР. На мітынгу салдат-беларусаў Румынскага фронта, які адбыўся 3 снежня 1917 года, салдаты заявілі, што працоўныя Беларусі павінны самі вызначыць свой дзяржаўны лад і самі распараджацца сваім лёсам.

Сход грамадзян Вярхоўскай воласці Віцебскай губерні патрабаваў хутчэйшага самавызначэння Беларусі. Сход грамадзян Глембавіцкай воласці Себешскага павета Віцебскай губерні 14 мая 1918 года прасіў Цэнтральныя органы савецкай улады ўсімі сіламі падтрымліваць патрабаванне беларускага народа аб стварэнні БССР. У рэзалюцыі сходу салдат - беларусаў Бабруйскага гарнізона гаварылася, што выратаваць Беларусь можа толькі баявы саюз з Расіяй, з якою Беларусь злучана гістарычным мінулым і брацкай прыхільнасцю. Падобныя рашэнні, выказваўшыя волю працоўных стварыць БССР, былі прыняты і ў іншых паветах Беларусі.

Па даручэнню Цэнтральнага Камітэта бальшавіцкай партыі ў першай палове снежня 1918 года ў Народным камісарыяце па справах нацыянальнасцей была праведзена нарада прадстаўнікоў Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў Беларусі, беларускіх секцый РКП(б) і прадстаўнікоў камісарыята па беларускіх нацыянальных справах. Нарада прызнала своечасовасць утварэння Беларускай ССР.

Гэтае ж было прадметам абмеркавання на канферэнцыі прадстаўнікоў петраградскай, мінскай, маскоўскай, саратаўскай і тамбоўскай беларускіх секцый РКП(б), якая адбылася 21 снежня 1918 года ў Маскве. Канферэнцыя аднагалосна прыняла рэзалюцыю аб утварэнні БССР і абавязала беларускія секцыі РКП(б) неадкладна правесці мабілізацыю беларусаў — членаў партыі і адправіць іх на работу ў Беларусь. Канферэнцыя пастанавіла аформіць у Петраградзе добраахвотны атрад з беларусаў - членаў партыі і адправіць яго ў Мінск. Гэты атрад павінен быў стаць камуністычным ядром беларускіх чырвонаармейскіх палкоў, да фарміравання якіх там павінны былі прыступіць.

Сэрпа камуніста

(Працяг са стар. 2)

Хутка аднак «его высокоблагородие» пан Юнчыс, якога турма называла Уланам, пакінуў гуляць у дэмакратыю. «Школа» была закрыта, а на змену ёй прыйшоў небывалы голад, на які крымінальнікі адказалі бунтам.

У маі трыццатага года вязні, што працавалі ў сталярні, не выйшлі на працу. Стражнікі прыйшлі браць іх у карцар, пачалі біць. З-за кратаў пачуўся тысячагалосы крык пратэсту, стук нагамі ў дзверы, а табурэткамі — па вокнах. Пратэст крымінальнікаў падтрымаў «другі павільён» так званы Чырвоняк, дзе сядзелі адны палітвязні. На шум каля турмы сабраўся натоўп гараджан, прыйшло выклікана адміністрацыяй войска. Улан-Юнчыс бегаў па турэмным двары з пісталетам, крычаў разгублена: «Буду страляць!»... «Калі ў камеры прынеслі абед, у адказ пачулася: «Няхай жыве галадоўка!» Цэбры з баландою сталі на калідорах някранутыя. Тады начальнік выклікаў на перагаворы некалькі найбольш вядомых рэцыдывістаў. Падкупленыя чэйкімі абяцанкамі, яны пачалі хадзіць па калідорах, угаварваючы скарыцца. «Пан начальнік даў слова не караць!..» Адказ быў той самы: «Прэч Улана! Не біць! Няхай жыве галадоўка!..» Тады Юнчыс згадзіўся прыняць дэлегацыю.

Для перагавораў вязні выбралі Паўла і некалькі іншых, як і ён, давераных таварышаў. Дэлегацыя прыйшла да начальніка з патрабаваннямі: палепшыць харчы, не біць, дазволіць прымаць дапамогу прадуктамі з камуны палітвязняў «другога павільёна», браць кнігі з бібліятэкі камуны, свабодна пераходзіць з камеры ў камеру, пабольшыць час прагулкі з правам прысесці адпачыць і перакінуцца словам з сябрамі...

На дзіва, Юнчыс згадзіўся з усімі патрабаваннямі і паабяцаў за бунт не караць. Турма пашумела радасным крыкам і зноў заціхла. Натоўп на вуліцы паволі рассеяўся. Рота салдат пайшла ў казармы.

Назаўтра прагулка была сапраўдным трыумфам пераможцаў — таварышы віталіся паролем «Рот фронт!», збіраліся групамі, ажыўлена размаўлялі. «Дазорцы» і «пшалоўнікі» вялі сябе на дзіва памяркоўна, як і сам Улан.

У гэты вось радасны ранак Павел, гледзячы ў акно, чакаючы свае чаргі на прагулку, убачыў на двары Валодзю.

Сагнуўшыся, моўчкі, самотна хадзіў ён па дарожцы, уздоўж высокай сцяны агарожы, і на Паўлаў радасны крык нават не азірнуўся... Ноччу трывожна загаварыў турэмны тэлеграф — зашыфраваны перастук па трубах цэнтральнага ацяплення:

«Камера дзевяць... Камера дзевяць... Уладзімір Царук... Дружа мой... Я знайшоў цябе... Што з табою, Валодзя?.. Дзе быў?.. Чаму ты нават не азірнуўся на мой крык?.. Гэта — Жалезняковіч... Дарагі...: гэта я... Гэта Павел... Ты зразумеў мяне?.. Гэта я...»

Ні кропкі, ні працяжнікі марзянкі не маглі перадаць, што на худых, бледных шчоках маладога сябра каціліся буйныя слёзы. Трывожны і радасны стук «тэлеграфа» перадаваў толькі прыспешанае, з перабоямі, біенне Паўлавага сэрца.

І вось пачаўся прыём.

«Гэта я, Павел, я — Валодзя Царук... Ты зразумеў мяне?.. Ноччу прывезлі са Свентакшыскай турмы... Ты зразумеў — са Свентакшыскай турмы?.. Там вечны холад... вечны туман... Замест дзвярэй і сцяны ад калідора — краты... У карцары ручныя і нажныя кайданы...»

Ты падзяліўся са мною, Валодзя, скупымі навінамі з дому, дзе твая жонка, дзеці, старыя бацькі ўсё ж-такі вераць, як верыць увесь народ, што наша няволя — не вечная, як не вечная панская ўлада. І я быў рад хоць гэтаму цёпламу падыходу волі, якога не змагла ні стрымаць, ні замарозіць цэнзура. Я рад быў, бо сам не меў адтуль ніводнай весткі...

Я зразумеў, чаму ты, ходзячы самотна па двары, нават не азірнуўся на мой крык. Ты, сутыкнуўшыся з жахам Свентакшыскай турмы, не верыш, зусім не верыш у чалавечнасць нашых ворагаў. Не трэба лішне захапляцца поспехам, часовай перамогай, бо ў барацьбе, на якую мы выйшлі, няма найменшай шчыліны для літасці. І я паверыў табе, але не спалохаўся. Найбольшая радасць, якая ў той дзень прыйшла да мяне, гэта ты. Абы мы толькі больш не разлучаліся ніколі!

(Працяг будзе)

Сёння і заўтра

Гаспадарчае развіццё Бельшчыны ў гадах 1959-1965

Каб уявіць сабе веліч гаспадарчага развіцця Бельшчыны за гады народнай улады, дарэчы будзе сказаць хаця некалькі слоў аб тым, як выглядала жыццё насельніцтва Бельскага павета ў часы санацыі.

Мала тут можна сказаць аб жыцці рабочага класа, таму што гады яго амаль зусім не было. Ва ўсім Бельскім павеце, калі не лічыць дробных рамесніцкіх майстэрняў, не было ніводнага прамысловага прадпрыемства. Перанаселеныя вёскі амаль без усялякай лякарскай апекі, школы з адным або двума настаўнікамі, катастрафальны стан дарог, вечна шукаючая работы вясковая і мястэчковая бедната і, што найгоршае, — брак усялякіх перспектыў на будучыню — гэта аблічча шэрай мінуўшчыны нашага павета.

Многа змянілася, калі ўлада ў свае рукі ўзяў працоўны люд. Немагчыма тут пералічыць усё тое, што пабудавана за гады народнай улады ў вёсках і мястэчках нашага павета. Хопіць сказаць, што за гэты перыяд на тэрыторыі Бельшчыны пабудавана звыш 300 усялякіх аб'ектаў, у тым ліку ільназавод (у якім зараз працуе звыш 250 асоб) і малочнае прадпрыемства (працуе каля 100 асоб) у Бельску, Арлянскае прадпрыемства тэрпарыяльнага промыслу ў Орлі (працуе звыш 100 асоб) і шмат іншых. Зараз на тэрыторыі Бельшчыны працуе каля 500 усялякіх майстэрняў.

Аб шпаркім развіцці прамысловасці сведчыць і такі факт, што вартасць прамысловай прадукцыі нашага павета ў мінулым годзе склала лік амаль 90 мільёнаў злотых.

Вялікі пералом наступіў у жыцці нашай вёскі. За гады народнай улады з па-над 200 вёсак нашага павета ўжо электрыфікавана 37 і радыёфікавана каля 100 вёсак. У часы санацыі на тэрыторыі Бельшчыны не было ніводнай вёскі, якая б была электрыфікавана, ці радыёфікавана.

АСНОЎНЫЯ МЕРАПРЫЕМСТВЫ У ГАЛІНЕ РАЗВІЦЦЯ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Паводле апрацаванага плана ў гадах 1959 — 1965 пабудуецца ў Бельску новая цагельная фабрыка, якая ў сярэднім зможа выпрадукаваць 30 мільёнаў цэглы ў год. Кошт гэтай пабудовы—40 мільёнаў злотых. Апрача гэтага, у Бельску пабудуецца млын, прадукцыйны будына для каапературы краўцоў, прадукцыйны будынак для дробнатаварнага каапературы інвалідаў. У бліжэйшыя гады закончыцца пабудова механічнай пякарні ў Бельску прадукцыйнасцю 5 тон пякарскіх вырабаў у суткі. Плануецца разбудова гаспадарчых і сацыяльных абсталяванняў на Бельскім ільназаводзе і мадэрнізацыя машын на малочным прадпрыемстве.

У Орлі пабудуецца новая пякарня і прадпрыемства вырабу газіраваных вод. У бліжэйшыя гады закончыцца таксама разбудова Арлянскай кафлярні. У Боцьках пабудуецца пякарня, масарня і прадпрыемства бетонных вырабаў.

У гэтыя ж гады будзе праводзіцца далейшая арганізацыя калектываў па вырабу цэглы і прыватных цагельняў, а таксама значна павялічыцца выраб цэглы існуючых цагельняў у Рудцы, Пульшах, Філіпах, Варпэхах-Старых, Сельцу, Кліхах, Войтках і Лубіне. Гэтыя цагельні павінны выпрадукаваць у сярэднім звыш 4 мільёнаў штук цэглы ў год.

Прадугледжана таксама ў Бельску пабудова, кушнерска - гарбарскага прадпрыемства, прадпрыемства па вырабу войлакаў і перапрацоўчае прадпрыемства садавіны і агароднiны.

АСНОЎНЫЯ НАПРАМКІ У РАЗВІЦЦІ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Справа развіцця сельскай гаспадаркі ў Бельскім павеце высоўваецца на перадавое месца ў нашых заданнях. Эканоміка ж Бельшчыны — гэта перадусім сельскагаспадарчая вытворчасць. Галоўны напрамак сельскагаспадарчай вытворчасці павета ў бліжэйшыя гады — гэта рост жывёлагадоўлі, а асабліва буйнай рагатай жывёлы і свіней.

План прадугледжвае, што пагалоўе жывёлы на 100 гектараў угоддзяў у 1965 годзе ўзрасце наступным чынам:

Жывёла	1958 г.	1965 г.	рост у %
буйная рагатая	36,1	43,5	20,7
у тым кароў	22,3	25,8	7,8
свіней	50,6	58,3	14,7

Асаблівы націск у развіцці жывёлагадоўлі будзе паложан на павелічэнне гадоўлі малочных кароў і мясна - саланінавых свіней.

Аднак, каб дасягнуць нам такога росту жывёлагадоўчай вытворчасці, неабходных з'яўляецца значна павялічыць пашавую базу. Гэта можна дасягнуць толькі пры значным павелічэнні плошчы пад пашавыя культуры, агульным павелічэнні ўраджайнасці палёў і далейшай шпаркай меліярацыі і загаспадараванні нашых забалочаных пасбішчаў і сенажацяў.

План прадугледжвае, што раслінаводчая вытворчасць у 1965 годзе ў параўнанні з 1958 годам у сярэднім з 1 гектара павялічыцца на 26 прац. Вытворчасць асноўных сельскагаспадарчых культур у сярэднім з аднаго гектара павялічыцца так:

Расліны	1953 г.	1960 г.	1965 г.
4 асноўныя збожжавыя культуры	12 ц.	13,4 ц.	15,2 ц.
бульба	137 ц.	170 ц.	195,5 ц.
цукровыя буракі	231 ц.	233 ц.	240 ц.

Вядома, каб дасягнуць такіх вынікаў, прыдзецца нам пры апрацоўцы зямлі ўсё больш прымяняць навейшыя агратэхнічныя метады. І, трэба сказаць, земляробы Бельшчыны вельмі ахвотна карыстаюцца імі.

У гэтым годзе намечаны ў павеце немалыя меліярацыйныя работы. Сума звыш 6 мільёнаў злотых, прызначаных на меліярацыйныя работы ў 1959 годзе, гаворыць сама за сябе. І так, за кошт дзяржавы ў вёсцы Крывая праводзецца новае дрэнаванне на плошчы 15 гектараў, у даліне ракі Нурэц выкапаюцца новыя меліярацыйныя равы агульнай даўжынёй у 15 кіламетраў, новыя равы на багне каля Філіпаў — 8 км, у Грабаўцу — 4 км. Будзе зроблена рэгуляцыя ракі Бронка даўжынёй 4 км і ракі Арлянка даўжынёй 2 км.

У даліне ракі Нурэц загаспадаруецца далейшых 80 гектараў сенажацяў. Усяго ў гэтым годзе на Бельшчыне загаспадаруецца 150 гектараў сенажацяў.

У гадах 1959 — 1965 план прадугледжвае выканаць на тэрыторыі Бельскага павета: на плошчы 75 гектараў новае дрэнаванне, новыя меліярацыйныя равы агульнай даўжынёй 56 км, рэгуляцыя рэк даўжынёй 46 км і загаспадараванне сенажацяў на плошчы 3.060 гектараў. Дзяржаўныя капіталаўкладанні на гэтыя мерапрыемствы складуць лік звыш 35 мільёнаў злотых.

Несумненна, што ў шпаркім развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці нямала дапамогуць нам такія мерапрыемствы як пабудова ў бліжэйшыя гады ветэрынарных лячэбніц у Вышках, Бранску і Орлі, разбудова ветэрынарнай лячэбніцы ў Бельску і далейшая разбудова Бельскага ПОМ-а.

Як бачым, не малыя заданні ставіць партыя перад насельніцтвам Бельшчыны.

Ці ёсць магчымасці іх рэалізацыі?

Трэба ўпэўнена адказаць, што так! Нашыя датыхчасовыя дасягненні, 14-гадовы вопыт, ініцыятыва і ахвярнасць у працы насельніцтва Бельшчыны — гэта залог, што намечаны план гаспадарчага развіцця на гады 1959—1965 дзеля лепшага, больш заможнага жыцця будзе паспяхова рэалізаваны.

УЛАДЗІСЛАЎ ГАДОНЬЧУК
намеснік старшыні Прэзідыума ПРН у Бельску

На здымку мы бачым новую будову — гандлёва-бюровы будынак ПСС. Будова распачата 4-га жніўня мінулага года. Сёння ён ужо амаль гатовы.

фота — Ю. Лясоцкі.

У клопатах аб здароўі насельніцтва

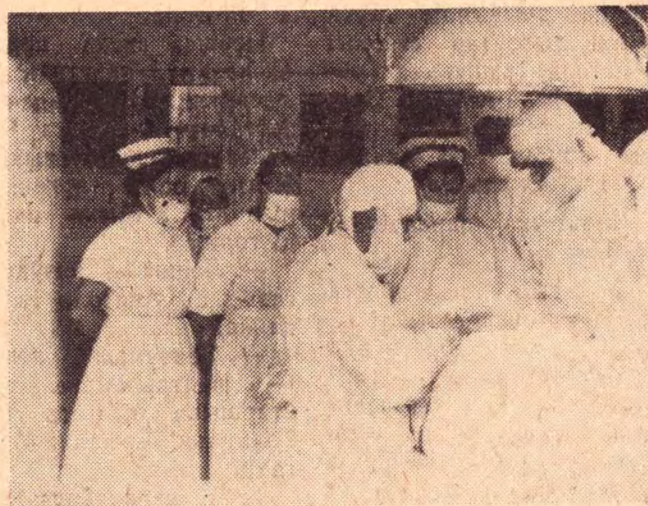

У Бельскай бальніцы зараз праводзяцца важныя аперацыі. На здымку мы бачым, як доктар Піліпчук і асістэнт доктар Урбановіч аперыруюць пухліну ў пацыенткі С.

фота — Ю. Лясоцкі.

Зусім недалёка яшчэ тая мінуўшчына, калі цяжка было вясковаму чалавеку дастацца ў горад на лячэнне. Ды і не заўсёды было за што. Лекараў таксама ў той час не было залішне.

За часы санацыі ва ўсім Бельскім павеце было ўсяго 6 лекараў (працавалі яны пераважна ў Бельску) і некалькі акушэрак. Дзве невялічкія бальніцы, у Бельску і Бранску, не маглі забяспечыць месца хворым.

Гэтая катастрафальная сітуацыя зусім перамянілася ў часы народнай улады. На Бельшчыне разбудавана сетку пунктаў аховы здароўя. Зараз тут існуе 2 бальніцы, (паветовая ў Бельску і раённая ў Бранску), 2 дыспансеры (абвадовы і раённы), 7 асродкаў аховы здароўя, 10 вясковых пунктаў аховы здароўя, 5 радзільных дамоў, 14 акушэрскіх пунктаў, паветовая станцыя хуткай дапамогі, прыфабрычная амбулаторыя на ільназаводзе, і 3 аптэкі.

Усяго на Бельшчыне цяпер працуе 42 пункты службы аховы здароўя, у якіх працуе 270 людзей, у тым ліку 17 лекараў медыцыны, 7 зубных лекараў, 20 фельчараў, 63 медсястры, 28 акушэрак і 3 лабаранты.

7-гадовы план гаспадарчага развіцця Бельшчыны прадугледжвае далейшае значнае паляпшэнне ў галіне аховы здароўя. Ужо ў наступным годзе закончыцца пабудова новай паветовай бальніцы ў Бельску на 246 ложак. Пабудуецца новы раённы дыспансер у Бранску і з існуючых пунктаў аховы здароўя ў Рыбалах і Страблі ўтворацца асродкі аховы здароўя.

Яшчэ ў гэтым годзе плануецца распачаць будову жыллёвага дому працаўнікам службы аховы здароўя ў Бельску.

У бліжэйшыя гады павялічацца таксама кадры лекараў на Бельшчыне. Будзе тут працаваць 5 лекараў на 10.000 чалавек насельніцтва. (вб)

Заслужаны юбілей

Народная ўлада праяўляе шмат клопатаў у забеспячэнні як найлепшага жыцця старэчам. Старыя людзі карыстаюцца ў нас агульнай пашанай. Асаблівай павагай карыстаюцца ў нас заслужаныя пенсіянеры.

На здымку мы бачым 75-гадовых мужа і жонку Грынявіцкіх з Бельска. Грынявіцкі пенсіянер - чыгуначнік. Грынявіцкіх на адной з сесій ПРН у Бельску за 50-гадовае прыкладнае сужыццё ўзнагародзілі Залатымі Крыжамі заслугі.

фота — Ю. Лясоцкі

Бельшчыны

Калектыўная праца дае добрыя вынікі

Сяляне ахвотна арганізуюць розныя сельскагаспадарчыя гурткі і машынныя суполкі. Зараз на Бельшчыне існуе 59 сельскагаспадарчых гурткоў, аб'ядноўваючых звыш 1.500 землярobaў.

Шмат гурткоў маюць у сваёй працы не малыя дасягненні. Напрыклад, калектыў у Рудцы па выпальванню цэглы арганізаваўся ў 1957 годзе. Яго арганізатарам з'яўляецца малазямельны Адам Ангельчык. Зараз калектыў аб'ядноўвае 60 малазямельных сялян. Дагэтуль калектыў ужо выпаліў і прадаў звыш 500 тысяч цэглы. Дзякуючы добрай арганізацыі прадукцыі капіталаўкладанні членаў калектызу на арганізацыю цагельні ў суме 78 тысяч злотых ужо замартызаваліся і ў мінулым годзе калектыў атрымаў 12 тысяч злотых чыстага даходу.

У бліжэйшы час члены калектыву намераны арганізаваць у Рудцы пякарню і лазню. Несумненна, што і гэтыя мерапрыемствы дадуць калектыўшчыкам не малыя даходы.

Добра таксама працуе машынная суполка ў Алексіне,- старшынёй якой з'яўляецца Казімір Муха. Есць ужо ў іх шмат сельскагаспадарчых машын (рухавік, млынок, сеялкі) праца якіх прыносіць ім не малыя даходы. У мінулым годзе члены машыннай суполкі перакалалі 12 тысяч злотых на пабудову школы ў Алексіне.

Гэтымі днямі ў вёсцы Кнарыды арганізаваўся гурток па загаспадараванню аблогаў. Члены гуртка перанялі 12 гектараў дзяржаўнай зямлі, ляжаўшай дагэтуль аблогам і загаспадаруюць яе. У бліжэйшы час яны пастанавілі купіць трактар. (вб)

Новыя школы — больш адукаваных людзей

За часы санацыі на тэрыторыі сучаснага Бельскага павета было ўсяго толькі шэсць 7-класных школ і адна агульнаадукацыйная гімназія ў Бельску.

Зараз на Бельшчыне існуе 108 пачатковых і 5 сярэднеадукацыйных школ, у якіх вучыцца каля 11 тысяч сялянскіх дзяцей.

У гадах 1959 — 1965 плануецца пабудова далейшых 27 новых школ.

У пабудове новых школ шмат дапамагаюць сяляне Бельшчыны грамадскімі абавязацельствамі. Зараз існуе тут 6 грамадскіх камітэтаў па будове новых школ. Гэтыя камітэты ў Арэхавічах, Самулках, Прушанцы і Патоках.

У апошні час жыхары Агароднікаў таксама пастанавілі арганізаваць грамадскі камітэт і прыступіць да пабудовы школы грамадскім чынам.

На Бельшчыне добра развіваецца і беларуская асвета. Існуе тут 22 школы з беларускай мовай навучання, 46 школ, у якіх выкладаецца беларуская мова як прадмет, і дзве сярэднія школы (Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй і Педагагічны ліцэй), у якіх выкладаецца беларуская мова.

У гэтым годзе пачнецца будова новага будынку для Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску. (вб)

Перадавікі сельскай гаспадаркі Бельшчыны

За гады народнай улады на Бельшчыне выраслі сотні перадавікоў сельскай гаспадаркі, якія самаадданай працай з кожным годам павышаюць ураджайнасць палёў, атрымоўваюць выдатныя вынікі ў жывёлагадоўчай вытворчасці.

На ўсю Беласточчыну праславіўся Лявон Мартынюк, малазямельны селянін з Мокрага. Яго вынікі — гэта ў сярэднім 30 цэнтнераў азімага збожжа з гектара і 400 цэнтнераў буракоў.

Вядомыя ўсім на Бельшчыне Васіль Гулько і Палікарп Міранюк з Дзяніскаў. Яны першыя ў сваёй акаліцы пачалі сіласаваць кармы і рабіць кампостныя стосы. Дзякуючы гэтаму яны значна павялічылі малочнасць кароў і ўраджайнасць глебы.

Добрых вынікаў дабіліся жывёлаводы Мікалай Ціханюк з Даўдавічаў (на 7-гектаравай гаспадарцы ён заўсёды трымае па 4 малочныя каровы), Трахім Лукашук з Градэляў, Міхась Колас з Буйнава і шмат другіх. (вб)

Павялічваюцца кадры кваліфіцыраваных землярobaў

Павятовае праўленне сельскагаспадарчых гурткоў у Бельску ў сваёй дзейнасці вялікі націск кладзе на сельскагаспадарчую адукацыю землярobaў. Сёлета на Бельшчыне існуе 42 курсы па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы, на якіх вучыцца звыш 500 землярobaў.

Апрача гэтага, у Бельскім павеце існуе 14 двухгадовых сельскагаспадарчых вячэрніх школ, у якіх вучыцца звыш 400 маладых і старэйшых сялян. (вб)

3 жыцця моладзі

Саюз сялянскай моладзі прыцягвае ў свае рады штораз больш маладых юнакоў і дзяўчын. Зараз на Бельшчыне ЗМВ налічвае каля 1000 членаў, аб'ядналых у 52 гуртках ЗМВ.

Вядомыя ўжо на Бельшчыне самадзейныя мастацкія калектывы маладых ЗМВ-оўцаў з Дубяжына (вельмі прыгожа спяваюць), з Пілікаў, Кальніцы і Кнарыдаў. У штодзённай працы маладзёжнай сялянскай арганізацыі растуць кадры яе адданых актывістаў. Вялікай папулярнасцю і аўтарытэтам моладзі карыстаюцца Мікола Сідорскі, старшыня гуртка ЗМВ у Пілікахx, Іван Цар — старшыня гуртка ЗМВ у Кнарыдах, Францішак Кучынскі са Сталовач. Ад паловы лютага г. г. ЗМВ на Бельшчыне распачынае палітычную адукацыю сваіх членаў.

З гэтай мэтай ад 20 да 30 студзеня арганізаваны ў Бельску курс для старшынь гурткоў ЗМВ павета. (вб)

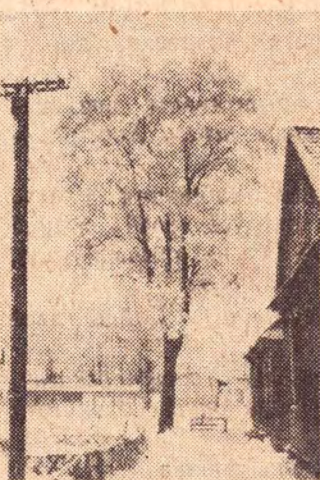

Прыгожы Бельск зімою! фота — Ю. Лясоцкі.

Дзеячы БГ-КТ

Яго ведае Бельшчына

Сябра Майсеня з'яўляецца дырэктарам будаўнічага павятовага прадпрыемства ў Бельску - Падляскім, якое вядзе многа будоваў і іншых падрыхтоўчых будаўнічых працы. Усё тут патрэбна даглядзець, дапільнаваць, усім пакіраваць.

Але кіраўнічая праца ў будаўнічай фірме то гэта яшчэ не ўсё. Беларускае насельніцтва Бельшчыны даручыла яму кіраўніцтва Павятовым Аддзелам Беларускага таварыства ў Бельску - Падляскім. А гэта вельмі адказны і цяжкі ўчастак грамадскай працы. Трэба сказаць, што так ганаровы і пачэсны абавязак сябра Кастусь Майсеня выконвае з усіх сіл. — «Які пан такі і крам», — кажа народная прымаўка. Таму нічога дзіўнага, што Бельскі Аддзел БГ-КТ маючы такога старшыню высунуўся на першае месца спасярод чатырох іншых павятовых аддзелаў Беларускага таварыства. Налічвае ён ужо каля 20 вясковых гурткоў БГ-КТ!

Помню, 23 лістапада мінулага года ў вёсцы Дубяжына на Бельшчыне адбывалася пастаноўка п'есы Янкі-Купалы — «Паўлінка», якую ставіў мясцовы гурток БГ-КТ. Паехалі мы з сябрам Майсенем на гэтую пастаноўку. Аказалася, ужо ўсе яго тут ведаюць. Цішыня запоўненую залу, калі пасля прадстаўлення з кароткай прамовай выступаў Кастусь Майсеня. Апоўначы мы пехатою вярталіся назад, у адлеглы на 10 км Бельск. Бо ў панядзелак, у 7 гадзін раніцы, трэба ўжо з'явіцца на працу.

Сябра Кастусь Майсеня шмат чытае, вучыцца. Сам ён па адукацыі эканаміст. Многа дапамагае Павятоваму Камітэту партыі ў вядзенні эканамічнага абучэння. На кватэры нашага гаспадара мноства ўсякай літаратуры — мастацкай і палітычнай, спецыялістычнай. Асобная паліца застаўлена беларускай літаратурай. (ся)

Электрыфікацыя вёскі Градэлі. фота — Ю. Лясоцкі.

Праграма электрыфікацыі вёскі ў Бельскім павеце на 1960 — 1965 гг.

Ніжэй змяшчаем вёскі Бельскага павета, у якіх прадугледжана 7-гадовым планам электрыфікацыя:

Боцькі
Якубоўске
Даманова
Патокі
Мень
Фалькі
Выпыхы-Казмеры
Філіпы
Грынявічы-Малыя
Рыпнева
Галёнкі
Пухалы
Планова
Хаева
Керснова
Дэмбова
Керснувак
Бронка
Пацы
Сельц
Войткі
Кліхы
Сальнікі
Жалацькі
Грынявічы-Вялікія
Сабутка
Шмурлы
Трускі
Навасады
Сераковізна
Малешы
Буйнава
Залуске - Касцельнэ
Брасцянка
Малінова
Стрыкі
Невіна-Барова
Невіна-Старое
Налогі
Мокрэ
Кнарыды
Казлы
Дубяжын
Падбеле
Райкі
Мулявічы
Стацэвічы
Мяшукі
Гусакі
Альшаніца
Лапці
Краснавесь
Быстрэ
Алексін
Паплавы
Бурхаты
Альшэва
Старавесь
Вярцень
Гаўрылкі
Альшувак
Леўкі
Мякішы
Локніца
Агароднікі
Петрыкава - Галомбкі
Завады
Скрыпкі
Паўлы
Канюкі
Давідавічы
Нямыя
Сабятына
Сасіны
Самулкі-Вялікія
Самулкі-Малыя
Яцэвічы
Свірыды
Алендзке
Тапчэва
Волька-Залеўска
Залессе
Масквін
Гавіны
Варпэхы - Малыя
Вышкі
Пульшэ
Кожына

Паводле плана ў першую чаргу будуць электрыфікаваны наступныя вёскі:

Боцькі
Даманова
Патокі
Грынявічы-Малыя
Рыпнева
Хаева
Бронка
Керснова
Шмурлы
Трускі
Сераковізна
Малешы
Буйнава
Малінова
Стрыкі
Мокрэ
Райкі
Казлы
Кнарыды
Дубяжын
Падбеле
Быстрэ
Краснавесь
Алексін
Паплавы
Пятрыкава
Завады
Агароднікі
Сабятына
Сасіны
Яцэвічы.

ІВАН ЧЫКВІН

Хамелеоны або Забаронены смех 2)

З'ЯВА IV

КРУЦІЛІЧ: *(радасна з парога)* Ах, вы ўсё пішаце, мае сябры, а не ведаеце, якое спаткала мяне шчасце. Дык вось уявіце сабе, што я сяджу побач з дырэктарам інстытута.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(Устае)* Вы вы, сябра Круцілiч? Не можа быць!

КРУЦІЛІЧ *(уладна)* Што не можа быць? Што гэта я такі? Не, я вось такі! *(Паказвае рукою ўгору).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: Гэта ясна, ясна. Вы... пэўна.

КРУЦІЛІЧ: А што ж вы, Верачка?

ВЕРА: Запрасілі — добра, мне што.

КРУЦІЛІЧ: Яшчэ і як добра! Атрымаў, значыць, запрашэнне... Ах, што за гонар мне! Мяне лічаць, ну, цяжка нават сказаць, кім мяне лічаць.

ХВАСЦІКОЎСКІ:. Вы... вы, сябра Круцiліч, сказаўшы ад усёй душы, добры чалавек.

КРУЦІЛІЧ: ...і геніяльны. Я чую сёння пры сабе крыллі, я чую, што сёння са мною здарыцца штосьць вялікае, што я... я... я... *(Сядае ў фатэль смеючыся).*

ВЕРА: *(Да Хвасцікоўскага)* У вас паперы можа ўзяць?

ХВАСЦІКОЎСКІ: У нас паперы не пад ключом. Калі ласка, бярыце хоць усю, нам...

ВЕРА: *(канчае)* ...работы не будзе.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Цудоўна, цудоўна. Вы мяне ачароўваеце. Так умееце адгадаць чужыя думкі.

КРУЦІЛІЧ: *(Марыць у голас)* ...Апрану новы гарнітур. Мар'яна ўбярэцца на французскі стыль і пойдзем... А там мяне ўжо чакаюць, і сют-тут хтось выбяжыць, выгляне і скажа: «Няма нашага добрага, разумнага...

ХВАСЦІКОЎСКІ: ...і геніяльнага...

КРУЦІЛІЧ: і... і геніяльнага Івана Круціліча». Напэўна, так кажуць. І сам дырэктар чакае мяне... Стол заставлены шампанскім... Сяду і медаль, каб не забыцца, пачапу... хай знаюць. Толькі не знаю з якога боку сядзець ля дырэктара. З правага, ці з левага? Як па-твойму?

ХВАСЦІКОЎСКІ: Што? а-а-а, ды ўжо ж з левага лепш.

ВЕРА: *(да Круціліча)* Трэба разглядзець пісьмо. *(Круціліч не звяртае на яе ўвагі, тая кладзе пісьмо перад ім).*

КРУЦІЛІЧ: ...і сядзем мы з левага боку...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Прабачце, сябра Круціліч, але мне здаецца, што з правага боку будзе выгадней. Ці то падаць што, ці ўзяць.

КРУЦІЛІЧ: Кажаш з правага? І сядзем мы з правага боку і пачнем віно папіваць...

ХВАСЦІКОЎСКІ: А не, сябра Круціліч, сядайце лепш з левага боку дырэктара. Будзеце блізка яго сэрца...

КРУЦІЛІЧ: Ух ты!...

ВЕРА. Усёроўна, як дзеці. Сварыцца будуць зараз.

КРУЦІЛІЧ: А вам што? Глядзіце, Вера, на вас скардзяцца.

ВЕРА: Хто?

ХВАСЦІКОЎСКІ: Толькі не я.

КРУЦІЛІЧ: Не ўтрымаўся. *(Смяецца)* А вам мяне навучыцца жыць з людзьмі.

ВЕРА: І вы мне гэта раіце. Зразумела, зразумела...

КРУЦІЛІЧ: Нічога вам не зразумела.

ВЕРА: Я сёння пайду ў КП.

КРУЦІЛІЧ: *(зрываецца)*. Што? Пляткаваць? Адно слова, шаноўная асоба, і вы... — сведак падвердзіць.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Вера, каму з нас смяяцца? *(абое з Круцілічам заліваюцца смехам).*

КРУЦІЛІЧ: Мы верым, што з вас, Верачка, будуць людзі. *(Тая маўчыць).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: Жаночая натура.

ВЕРА.*(Устае)* Усё ж -такі я выйду ў горад.

КРУЦІЛІЧ: Толькі не пляткаваць, бо і так нічога з гэтага *(Тая выходзіць).*

ХВАСЦІКОЎСКІ. Перашкаджае яна нам.

КРУЦІЛІЧ: Хіба штось трэба будзе і... гэтага...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Не інакай.

КРУЦІЛІЧ: Вырадак. Ніяк не можна перацягнуць (Пауза).

ХВАСЦІКОЎСКІ: Быў тут селянін той з Пупавіч. А што на нас ён гаварыў, божа мой! А перапажна на вас, сябра Круціліч.

КРУЦІЛІЧ: *(задаволена)* А што аб табе мае гаварыць? Мяне людзі знаюць...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Але ж не, гэты селянін...

КРУЦІЛІЧ: Маеш яму зрабіць усё, як належыць і нічога не цягнуць. Такіх людзей люблю. *(Звоніць тэлефон. Круціліч бярэ трубку).* Галлё-галлё! Хто гаворыць?.. Ах, гэта ты, мой сябра. Здароў, здароў... Што? Важная справа?... Так, слухаю... Ды гэта я разумею... так... Мае прыехаць? Хто?.. Хто, Мітрафан, хто? *(Кідае трубку)* Ах, праклятыя, перарвалі. Ты чуў — мае хтось прыехаць.

ХВАСЦІКОЎСКІ: З міністэрства, напэўна.

КРУЦІЛІЧ: І то сёння, каб ты ведаў, лайдаку. Сёння, сёння... А што тут робіцца ў мяне? Заваліўся я ў рабоце і тут і ў павеце. Бяда, лы й годзе. Вось калі прыпячэ! Ай горача ж вельмі будзе. І ты, хабарнік няшчасны, пойдзеш на патэльню.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(злякана)* Я?.. А за што я? Што да таго, то разам дзяліліся, а нават, дазволіце заўважыць, вам больш прыпадала, як чалавеку старэйшаму і чынам большаму.

КРУЦІЛІЧ: Хай толькі пікнеш славечка... А цяпер бярыся за работу і мне дастань, толькі многа, многа мне. *(Хвасцікоўскі дастае і дастае паперы — адкладае налева і направа).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: А дзе паставіць гэта? *(Паказвае літройку).*

КРУЦІЛІЧ. У шафу і замкнуць. Калі што — згубіў ключ і гатова. *(Хвасцікоўскі выконвае)* Сядай хутчэй, хтось ідзе! *(Хвасцікоўскі бяжыць, перавальвае крэсла).* Ай, ты... Я цябе... *(Уваходзіць Шчука з чамаданам, у капелюшы).*

З'ЯВА V

ШЧУКА: *(разглядаючыся)* Прабачце, ці сюды я папаў?

КРУЦІЛІЧ: *(не дае яму скончыць).* Напэўна, сюды. Я так і знаў, што да мяне хтось урэшце завітае. Сапраўды, не магу знайсці слоў падзякі вам. Калі ласка, сядайце.

ШЧУКА: Дзякую! *(Сядае ў фатэль)* Што ж у вас новага?

КРУЦІЛІЧ: Новага? У нас усё новае. У нас старога і не павінна быць. Гэта ж дзяцдатае стагоддзе.

ШЧУКА: Вядома, так павінна быць. А як ідзе работа?

КРУЦІЛІЧ: І ў рабоце мы не адстаем. На нас ніхто не наракае, а наадварот. Людзі прыходзяць і дзякуюць за помач, пытаюцца ў нас, а мы ім раім.

ХВАСЦІКОЎСКІ: Хто не ўмее жыць...

КРУЦІЛІЧ. *(Злосна перабівае)* Таварыш, не мяшайце, калі ласка.

ШЧУКА: Колькі ў вас супрацоўнікаў?

КРУЦІЛІЧ. *(лісліва)* Трое. Адзін во! *(паказвае на Хвасцікоўскага)* Цімох Хвасцікоўскі чалавек добры, адданы рабоце і адукаваны. Па чатыры дні на тыдзень бывае ў павеце. Другая асоба, мая сакратарка, Вера, выйшла. Трэцім буду я — можна сказаць, галава.

ШЧУКА: У вас справа добра ідзе. Чуў аб вас.

КРУЦІЛІЧ: *(у пайголаса да Хвасцікоўскага)* Эге, чуў дармаед?! Не такі чорт страшны, як яго малююць. *(голасна)* Так, пісалі сёе-тое.

ШЧУКА: Цікавыя былі артыкулы ў газетах. Вы — гэта аснова нашай культуры ў вёсцы. Вам дзякуюць дзесяткі вёсак *(пауза)* Мы так загаварыліся, а я не пазнаёміўся з вамі.

КРУЦІЛІЧ: Многа дужа прыемна...

ШЧУКА: *(Устае, падае руку Круцілічу).* Іван Шчука — чалавек разнабаковы, або проста — зацікаўленая асоба.

КРУЦІЛІЧ: Што? Што? Вы... ты... то не з міністэрства... вы не той?..

ШЧУКА: *(здзіўлены)* У чым справа? Ах, невялікая памылка. *(Круціліч, нічога не кажучы, выцягвае з фатэля Шчуку і сядае).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(да сябе ў голас)* І ляскай за лахудру зубамі.

КРУЦІЛІЧ: Што ж яшчэ вы хочаце сказаць?

ШЧУКА: Прабачайце, таварыш, я не сюды папаў. Мне трэба ў аддзел культуры.

КРУЦІЛІЧ: *(з насмешкай)* Цяжка знайсці. Магу параіць. Налева, яшчэ налева, лесвіцай на другі паверх, калідорам пройдзеце, адлічыце зправа пяць дзвярэй, адтуль направа і разок налева — і будзе вашая культура. *(Смяецца).* Забітая культура, хэ-хэ-хэ! Мы гэта ўсё!

ШЧУКА: Нічога, мы такія людзі, што знойдзем, што нам патрэбна і адчыняюць вокны на свет. Дзе трэба — вымецем мятлой. *(Выходзіць).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: І што, сябра Круціліч?

КРУЦІЛІЧ: Перабілтаў — інакш думаў. *(Цяжка асядае. За хвіліну ўваходзіць Вера).*

З'ЯВА VI

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(з насмешкай)* Спазніліся вы. Вас шукалі.

ВЕРА: Пачакае, каму трэба.

КРУЦІЛІЧ: Дзе ж вы так доўга былі? Тут людзі незнаёмыя заходзяць, пытаюцца, а вас няма. Што вы сабе думаеце, га? Працаваць, або шлёндраваць?

ВЕРА: *(сядае пры сваім століку)* Крычыце, крычыце...

КРУЦІЛІЧ: Што ж вы мяне думаеце запужаць? Вы? Мяне?

ВЕРА: *(горда)* І напужаю! Мне няма чаго баяцца, я працую чэсна. А ў вас якая работа? Усё валіцца, у газетах крытыкуюць, малююць. І сёння ёсць. Якія ж фінансавыя разбежнасці. Дармаеды сабраліся...

КРУЦІЛІЧ. Яшчэ... яшчэ...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Яшчэ, яшчэ... *(абое заліваюцца смехам).*

ВЕРА: Хопіць ужо вучыць, як з людзьмі жыць. Хабарнікі... *(выходзіць хутка).*

КРУЦІЛІЧ: *(за ёю)* Вярніцеся, вяр-ні-цеся... Пайшла, прапалі, канец. Чуў, што гаварыла? *(пауза).* Адчыняй шафу, хутка. *(той прыносіць літройку. Круціліч цягне з яе некалькі глыткоў).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: Хтось ідзе! *(Спрытна хавае літройку. Уваходзіць Раздолле).*

З'ЯВА VII

РАЗДОЛЛЕ: *(у руцэ яго кошык, чымсь наладаваны і зверху прыкрыты).* Перад ад'ездам з горада надумаўся яшчэ разок зайсці і не прагадаў. Застаў, калі не памыляюся, вашага бухгалтара.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(Папраўляе)* Кіраўніка.

РАЗДОЛЛЕ: Вас жа я знаю.

КРУЦІЛІЧ: Вы будзеце кім?

РАЗДОЛЛЕ: Селянінам... Павал Раздолле.

КРУЦІЛІЧ: *(упаўголаса)* Выпішы ўсё, што трэба. Глядзі, які кошык поўны. *(голасна)* Зараз усё будзе ў парадку.

РАЗДОЛЛЕ: Дзя-дзякую ў задатак.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(Падае селяніну паперу).* Усё ўладжана, толькі браць. *(Аглядаецца на кошык).*

РАЗДОЛЛЕ: Дзякую! Бачу, што работа куды лепш ідзе. *(Хоча выходзіць).*

КРУЦІЛІЧ: А-а-а...

РАЗДОЛЛЕ: Яшчэ раз дзякую і вам, і вам таварыш Сабачэўскі. Да пабачэння! *(Выходзіць)*

КРУЦІЛІЧ: Што? Як? Бярэ мяне за бухгалтара і называе нейкім Саба-чэўскім? Гэта ж скандал!

ХВАСЦІКОЎСКІ: Як чулі, сябра Круціліч.

КРУЦІЛІЧ: Гэта ты ўжо так зрабіў. Я цябе разатру! Ты... *(Працягвае да яго рукі).*

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(Крычыць)* А-а-а, а-а-а!

КРУЦІЛІЧ: *(адбягае ад яго)* Ціх... усе людзі збягуцца, гадзіна. *(Той хоча ўцякаць).* Хэ-хэ! Ну, не грай тут камедыі, Цімох. А то я жартам, а ты зараз і таго...

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(радасна)* Ды гэта вы, сябра Круціліч, не на праўду? Я ж думаў, што вы на праўду хочаце мне канец зрабіць тут *(Задаволена сядае).*

КРУЦІЛІЧ: Чаго нам адзін другога, калі нас хутка на сухую галлю... Усе супроць нас...

ХВАСЦІКОЎСКІ: Усе супроць нас...

КРУЦІЛІЧ: Эге, слухай, чаго нам сумаваць. Сёння я іду на банкет, а там і пагавару з дырэктарам.

ХВАСЦІКОЎСКІ: *(радасна)* Выплылі...

КРУЦІЛІЧ: А каб ты ведаў, як пры чарцы — сёе-тое і ўжо ўзгоднена. Падносіш яму шампанскага і пытаеш: «Будзе мне тое і тое?» Дырэктар вус умочыць, гляне дабрадушна ў вочы і адкажа: «Табе, мой галубок, што душа патрабуе? Я знаю. Ці ж з гэтага мала рабілася? Калісь-то было. Цяпер прыйдзе нейкая шлёндра, страшыць чалавека... А на конт гэтага селяніна, то заўтра скокнеш да сябра Басалыка і скажаш яму так: «Таварыш Круціліч адмовіў яму».

ХВАСЦІКОЎСКІ: Як чалавеку, які не ўмее жыць з людзьмі.

КРУЦІЛІЧ: Вось іменна. Так сама будзе і з іншымі. *(Нябачна ўваходзяць два міліцыянеры).*

З'ЯВА VIII

(Круціліч і Хвасцікоўскі смяюцца, гавораць).

І МІЛІЦЫЯНЕР: Даволі насмяяліся; хопіць. *(Круціліч і Хвасцікоўскі зрываюцца).*

КРУЦІЛІЧ: У чым справа, панове?

І МІЛІЦЫЯНЕР: Справа ў нашых руках. *(Падае паперу).*

КРУЦІЛІЧ: Правакацыя, не можа быць.

І МІЛІЦЫЯНЕР: Вы арыштаваны.

КРУЦІЛІЧ: *(Спяршa замінаецца, потым)* Ну, што ж вы, хлопцы, прышлі ролю тут граць, страшыць такімі штучкамі старога чалавека, які ад работы сівее?!

ІІ МІЛІЦЫЯНЕР; Вы арыштаваны, зразумела? *(Круціліч на мігі паказвае штось Хвасцікоўскаму).*

КРУЦІЛІЧ: Кіньце хлопцы, набівацца з старога, сумленнага чалавека, які ўсё сваё жыццё верна служыў людзям, ні на ёту не прычыніў зла. *(Хвасцікоўскі стаўляе тры кілішкі).*

І МІЛІЦЫЯНЕР: *(да Круціліча)* Дайце свае рукі, хутка.

КРУЦІЛІЧ: *(упаўголаса да Хвасцікоўскага).* Кажы, што ты вінаваты. *(Падае рукі)* Ці ж гэта праўда? А што будзе з ім?

ІІ МІЛІЦЫЯНЕР: Не ваша справа.

(Працяг на стар. 7)

Новыя гурткі БГ-КТ

Яшчэ не так даўно ў Пасынках было 5 членаў БГ-КТ. 11 студзеня адбыўся сход моладзі, на якім 18 чалавек выразілі жаданьне быць членамі БГ-КТ. На гэтым жа сходзе было выбрана праўленне гуртка. На старшыню выбрана настаўніцу Ліду Вакулеўскую, на сакратара Уладзіміра Веселоўскага, а на касіра Ніну Іванюк.

* * *

Нядаўна актывісты БГ-КТ Бельскага аддзела Семянюк і Філімянюк наведалі вёску Кошкі і арганізавалі тут гурток БГ-КТ, у склад якога ўвайшло 9 асоб. Гурток узначальвае Уладзімір Плуг. Сакратарам выбрана Галю Бурак, а касірам Янку Мойсіка.

Нешта новае ў Новай Волі

Гурткоўцаў з Новай Волі мы ведаем дагэтуль як артыстаў. А вось жа скажу вам, што гурток у Новай Волі пашырае сваю дзейнасць.

У апошнім часе гурткоўцы ўзялі пад свая апеку бібліятэчны пункт у Новай Волі, які дагэтуль працаваў, так сказаць, не надта. Загадчыцай яго стала цяпер Марыся Баўтручук. Марыся з запалам прыступіла да працы. І думаем не надвядзе.

ЯНКА СЕРАДА
Новая Воля

Памятны вечар

Кружацца пары ў танцавальнай зале і ў калідоры Беларускага Ліцэя ў Гайнаўцы. Лямпачкі з прыгожа ўбранай ёлкі кідаюць разнакаляровае святло на танцуючых.

Весела і прыемна і школьнай моладзі і бацькам, якія прыехалі, нават з аддеглых вёсак на школьнае свята сваіх дзяцей.

Ля сцен сядзяць настаўнікі, бацькі. Пасля вальса моладзь сабралася ў групку. На сярэдзіну выходзіць вучань X класа, Мікола Ляшчынскі і звяртаецца да дырэктара — Анастасіі Тропак.

— Моладзь мне даручыла кіраваць сённяшнім вечарам, даручыла быць гаспадаром. Аднаму цяжкавата справіцца з гэтай задачай. Дазвольце выбраць мне гаспадыню.

Апладысменты і вясёлы смех сведчыць аб тым, што прапанову ўсе прымаюць. Мікола Ляшчынскі глядзіць на дзяўчат:

— А можа без майго выбару, хто сам згодзіцца? Няма смелых!

Тады гаспадар падыходзіць да Жэні Каролька, бярэ яе за руку і разам пахіляюць галовы перад дырэктарам. Анастасія Тропак падыходзіць да іх і гаворыць:

— Каб мы ўсе адразу маглі заўважыць вас, неабходна зрабіць вас прыкметнымі.

І да пляча гаспадара і гаспадыні яна прышпіляе каляровыя істужкі.

І зноў зайграла музыка, і зноў паплылі маладзенькія пары ў танцы. Праз нейкі час пачалася мастацкая самадзейнасць, над якою нямала папрацавала настаўніца Міхаліна Срэдзінская.

Урыўкі з «Яўгенія Анегіна», з «Маральнасці пані Дульскай» вельмі спадабаліся ўсім прысутным. Многа воплескаў атрымалі вучні, выступаўшыя з вершамі, а Васіль Ціханюк змушаны быў дэкламаваць два разы верш Галчынскага «Жаба».

Захапляліся прысутныя таксама выступленнямі салістаў і танцораў.

Многа прыемнасці і задавальнення было, калі кожны клас сабраўся на чай са сваімі бацькамі. Як выхавацелі так і бацькі коратка выступалі з пажаданнямі, з падзякай для кіраўніцтва школы, для бацькоўскага камітэта, які многа дапамагае дырэкцыі. У 11 класе бацькі і настаўнікі жадалі сваім дзецям паспяхова здаць экзамены на атэстат сталасці.

* * *

Адным словам вечарына ліцэальных класаў супольна з бацькамі, пакінула многа ўражанняў. Гэта сапраўды быў памятны вечар.

Найбольшы гурток ССМ

Найбольшы гурток па колькасці членаў Саюза сялянскай моладзі — гэта гурток у Кожыне. Налічвае ён 54 асобы. Старшынёй гуртка з'яўляецца Уладзімір Тынявіцкі. Нягледзячы на тое, што ён вельмі малады, аднак пачынае ўжо рабіць першыя крокі ў культурнай дзейнасці. У кожынскім гуртку зараз многа гавораць аб арганізацыі хору.

Зарабілі на школу і клуб

У вёсцы Сахоні (Беластоцкага павета) ідзе падрыхтоўка да будовы новай школы і клуба. Да гэтага чыну моцна ўключыліся сяляне гэтае вёскі. Яны арганізавалі драматычны гурток і нядаўна гасцілі з пастаноўкамі, выязджалі ў вёску Студзянкі. Паставілі там тры аднаактовыя п'есы: «Цётка на выданні», «Пяты нябожчык», «Прыгожы відск».

Зарабілі каля 1.500 зл. і ўсё прызначылі на будову школы і клуба.

Варта адзначыць, што ў гуртку выступае не толькі моладзь, але і мужчыны да 50 год.

(м. к.)

Мільён штук цэглы

У Беластоцкім павеце што-раз шырэй разгортваецца прадукцыя будаўнічых матэрыялаў.

У сучасны момант працуе тут 25 палявых цагельняў, 15 кафлярняў 19 бетонапрадпрыемстваў. У гэтым годзе цагельні выпрадукавалі звыш мільёна штук цэглы а кафлярні 300 тыс. шт. кафлі. Прывядзенне ў дзеянне кафлярняў і цагельняў каштавала 2 735 тыс зл. Дзяржава дала на гэта 460 тыс. пазыкі.

Неабходна адзначыць, што ўсе прадукаваныя гэтымі адпрыемствамі матэрыялы выкарыстоўваюцца на патрэбы вясковага будаўніцтва.

(ап)

Культура і ахова здароўя на Сакольшчыне

У 1938/39 годзе ў Сакольскім павеце існавала ўсяго адно кіно. Вёска зусім не была азнаёмлена з фільмамі. У сучасны момант на тэрыторыі павета налічваецца 5 пастаянных кіно.

На 1956 год было ўжо радыёфікаваных 107 вёсак. Такім чынам гаспадары гэтых вёсак маюць магчымасць пастаянна слухаць радыёперадачы.

Да 1958 года ў 59 вёскі праведзена тэлефонныя лініі.

А цяпер яшчэ адно параўнанне.

У гадах 1938/39 у павеце налічвалася ўсяго 9 лекараў медыцыны і 4 зубных. А ў сучасны момант у павеце працуе 22 лекараў медыцыны і 10 зубных. У сувязі з гэтым моцна ўзрасла медыцынская апека над насельніцтвам Сакольшчыны. Значна зменшылася смяротнасць дзяцей.

(ся)

Добрая ініцыятыва

Школа прафесіянальнага абучэння ў Гайнаўцы выступіла з цэннай ініцыятывай. Дырэкцыя пастанавіла арганізаваць спецыяльнае вечаровае навучанне для моладзі, якая працуе ў вытворчасці і не мае адпаведнай агульнай і спецыяльнай падрыхтоўкі. На курс паступіла 20 асоб .Ужо незадоўга распачнуцца заняткі.

(аа)

Даклады і гутаркі

Ужо другі тыдзень па Беласточчыне дэманструюцца савецкія беларускія фільмы і сумесна праводзяцца таксама гутаркі аб саракагоддзі Беларусі.

Між іншым, у пятніцу вечарам — 23 студзеня ў вялікай кіно-зале Павятовага дома культуры ў Саколцы адбыўся даклад журналіста «Нівы» Васіля Баршчэўскага на тэму: «Савецкай Беларусі — 40 год» Прысутнічала каля 200 асоб, пераважна моладзі. Даклад быў успрыняты з вялікім зацікаўленнем.

(ся)

Беласток адзначыў 40-годдзе БССР

З прамовай аб саракагоддзі Беларусі выступае Юзэф Родзік.

19 студзеня ў сувязі з 40-годдзем БССР адбыўся ў клубе ТПП-Р у Беластоку ўрачысты вечар дружбы.

Вечар адкрыў віцэ-старшыня Ваяводскага праўлення ТПП-Р Валенты Авер. Даклад чытаў Юзэф Родзік, член Прэзідыума Ваяводскай рады народнай і бюро Ваяводскага камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі.

Танцуе дзіцячы калектыў Ваяводскага дома культуры.

У мастацкай частцы выступіў калектыў песні і танца пры ГП БГ-КТ, балет Дзіцячага ансамбля ВДК. Вершы беларускіх паэтаў чытала артыстка тэатра Венгеркі Галіна Сладэўская, песні спяваў Вальдэмар Баярэвіч.

Шырэй аб вечары напішам у наступным нумары.

Каб больш такіх вечарын

У мінулую суботу Бельскі аддзел БГ-КТ арганізаваў навагоднюю вечарыну, на якую запрасіў і моладзь з 14 гурткоў БГ-КТ.

На вечарыну прыбыло 130 чалавек з вёсак Бельшчыны і 70 з Бельска. Весела і бадзёра гуляла моладзь. У перапынках паміж танцамі на хуткую руку падзяліся п'есы, спяваліся песні. Асабліва падабалася моладзі выступленне гуртка з Дубяжына, які паказаў сцэнічны жарт «Цудоўны фатограф». Прыгожа спявала моладзь з Парцава і іншых гурткоў.

Адбылася таксама супольная вячэра.

Аз'язджаючы, моладзь і старэйшыя выразілі шчырае жаданне, каб такія вечарыны былі арганізаваны часцей.

(вб)

Хочуць закончыць 7 класаў

У Паўднёвым і Паўночным Бостраве ёсць шмат моладзі, якая з тых ці іншых прычын не закончыла 7 класаў. Дзякуючы клопатам кіраўніка мясцовай школы Леона Філановіча ў вёсцы арганізавана вечаровыя курсы. 4 разы на тыдзень прыходзіць у школу 14 юнакоў і дзяўчат і праходзяць навучальную праграму 7 класа.

М. Х.

Члены ССМ вучацца

Гурток Саюза сялянскай моладзі ў Мілейчыцах Сямяцічскага павета налічвае 18 членаў. Усе яны з'яўляюцца слухачамі вечаровай сельскагаспадарчай школы і ходзяць 3 разы на тыдзень на лекцыі.

Безадказныя адносіны да навучання беларускай мовы

Як мы ўжо паведамлялі, кнігарня імпартаваных кніг у Беластоку нарэшце атрымала падручнікі па беларускай граматыцы, якіх у пачатку навучальнага года вельмі патрабавалі нашы школы.

Таму, астаткова, дзіўным з'яўляецца факт, што гэтыя падручнікі ляжаць у кнігарні і дагэтуль ніводная школа. Чыя ў гэтым віна — школы, ці куратары, няхай яны між сабою разбяруць, але недаравальным з'яўляецца той факт, што калі дзеці вучацца без падручнікаў, падручнікі ляжаць у кнігарні і чакаюць пакуль нехта змілуецца і даставіць іх па назначэнні.

Р. Л

Дзе купіць кніжку „Люд беларускі"

Ужо паявілася ў продажы ў Беластоку вялікая кніга «Люд беларускі» — Федароўскага. Кнігу гэтую можна купіць толькі на вуліцы Сянкевіча ў кнігарні «Дому Кнігі». Кнігарня атрымала 40 экземпляраў гэтай кнігі. ла не паклапацілася, каб іх стуль забраць.

Рэдакцыйная пошта

АЛЕСЬ БАРСКІ — Прышліце тэрмінова свой адрас. Маем для Вас прапанову. А найлепш — прыедзьце ў рэдакцыю. За дарогу вернем.

ПЯТРУСЬ ЗАРЭЧНЫ — Прышліце свой адрас.

Хамелеоны або забаронены смех

(Працяг са стар. 6)

КРУЦІЛІЧ: *(да Хвасцікоўскага)* Ах, ты думаеш жыць? О, не! Я цябе пацягну за сабою ў самае пекла.

І МІЛІЦЫЯНЕР: *(таму ж)*. Вы таксама з намі пойдзеце.

КРУЦІЛІЧ: А! Значыцца, і ты пойдзеш на пательню скварыцца? Ну што ж, як сябры, дык да канца. *(Заносіцца ядавітым смехам. У той час уваходзіць Мар'яна, пышна ўбраная).*

ЗЯВА IX.

І МІЛІЦЫЯНЕР. Грамадзянка ў якой справе?

МАР'ЯНА: *(да мужа)* А банкет?

КРУЦІЛІЧ: *(сумна)* Ужо пачаўся...

МАР'ЯНА: *(падбягае да яго)*. Пакажы рукі. О! ты арыштаваны?

І МІЛІЦЫЯНЕР: Пойдзем, няма чаго балакаць. *(Адчыняе дзверы)*.

МАР'ЯНА: Ванечка, а банкет? Госці чакаюць! *(паказваецца ў дзвярах Вера)*.

ВЕРА: Пане Хвасцікоўскі, каму з нас цяпер смяяцца?

ЗАСЛОНА

Ці зрабіў падпіску на „Ніву" на II квартал гг.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 1, tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł, rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 1. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Bltk. P-2

Усякая ўсячына

Наймалодшая бабка

Наймалодшай бабкай на свеце з'яўляецца Гертруда Шмёдж з Райлдорфу (ніжняя Баварыя). Яна мае 29 год. Яе дачка, якая сталася ўжо маткай, мае 14 год. За гэта выкінулі яе з пачатковай школы. Дагэтуль рэкорд біла амерыканка — 30-гадовая Эвеліна Кольдвель.

Карова пакарала шафёра

Адзін шафёр, едучы па шашы ў Францыі з значнай шыбкасцю, уз'ехаў на карову. Карову ўскінула на верх аўтамабіля, які выхіліўся і асеў так, што шафёр не мог вылезці з яго. Шафёра выцягнулі з аўтамабіля зрэзаўшы верх. Карова асталася амаль што непашкоджанай.

Колькі кропель месціцца ў кадушцы вады

Гэткая цікавая праблема інтрасавала амерыканца з Філадэльфіі Лаплаха. Ён рашыў даведацца. Уставіўшы маленькую трубачку ў бочку, ён чатыры тыдні лічыў кроплі. Нажаль, ён мусіў перарваць сваю цікавую работу — у яго скончыўся водпуск. Чалавецтва так і не даведалася, колькі можа быць кропель у кадушцы вады. Лаплах пацяшае, што ён пры найбліжэйшым водпуску закончыць сваю работу.

Нічога не зробіш цікавым прыдзецца пачакаць.

Чыста па-амерыканску

Том Зарокі з Огіё (Зл. Шт. Ам.) пазнаёміўся з дзяўчынай, за якой ён пачаў ухажваць, маючы намер ажаніцца. Каб здабыць большую пашану ў вачах нарачонай ён хваліўся, што мае багатага дзядзьку, па якім уся спадчына прыпадзе яму.

Аднойчы яго нявеста знікла. Толькі чатыры тыдні пасля, калі ён спаткаў яе, аказалася, што яна была яго цёткай.

Васьмігадовы пераможца

Вялікі сюрпрыз прынесла спаборніцтва ў выпяканні найлепшага піражнага ў амерыканскім горадзе Анслыворт. На трыццаць жанчын прыступіў да спаборніцтва толькі адзін мужчына, і той здабыў першае месца. Грагат Сімеон не толькі спёк найлепшае піражнае, але зрабіў гэта найскарэй. Можна было б рэкамендаваць яго як ідэальнага мужа, калі б не тое, што ён мае ўсяго 8 год.

У атлантычнай спальні

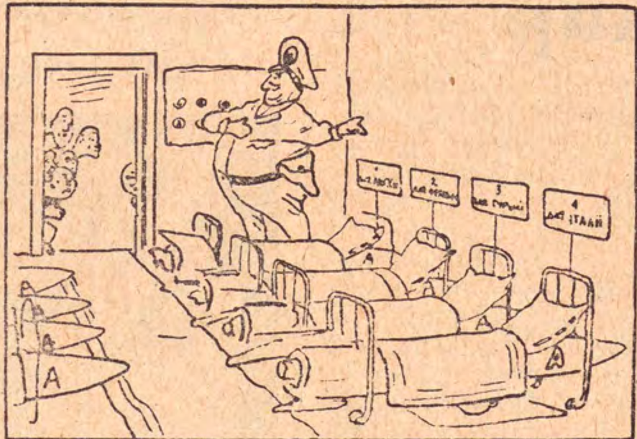

Смялей, сябры! Тут вы зможаце спакойна спаць, у поўнай бяспечнасці.

Пасяджэнне

— Ці пан дырэктар дома?

— Няма, пайшоў на пасяджэнне.

— А як доўга будзе тое пасяджэнне?

— Або я ведаю, можа год, а можа два.

(ш)

Па шлюбе

— Твой бацька абяцаў мне тры штукі быдла, а даў толькі дзве.

— Не злуй, даражэнькі, а ці я ўжо нічога не значу? (ш)

Прапанова

— Я зрабіў прапанову твайму бацьку, што з табою ажанюся, што без цябе жыць не магу.

— І што ён табе адказаў?

— Сказаў, што заплаціць за маё пахаванне.

Сад

— Па нашай першай сварцы муж пасадзіў яблыню ў гонар згоды.

— О, то, мусіць, ужо маеце вялізны сад?

(ш)

Як даўно

— Вы даўно ўжо ўдавою?

— Ды з таго часу, як муж памёр. (ш)

Паміж суседкамі

— Я чула, што Вы хочаце замяніць сваю кватэру. Вы ж ужо два гады там жылі... Ці што здарылася?

— Не, нічога, толькі мой муж думаў у суботу выкупацца і аказалася, што ў нашай кватэры няма ванны.

(ш)

Ногі

— Ой, як мне баліць правая нага.

— Гэта — вынік старасці.

— А ці ж мая правая нага старэйшая за левую? (ш)

Кандыдат на лётчыка

— Я, — гаворыць навабранец вайсковай камісіі, — хачу служыць у лётчыках.

— А лёталі вы калі? — пытае доктар.

— Лётаў. Ужо некалькі разоў вылецеў з работы. (кв)

Дасціпны

Бацька з сынам селі абедаць. На стале стаяў гарачы суп, які прыгатавала маці. Сын прагна зачарпнуў лыжку супу і з'еў яго. Ад кіпятку аж слёзы гарохам пасыпаліся па шчоках. Бацька, убачыўшы, што сын плача, запытаў:

— Чаго ты, сынку, плачаш?

— Я тата глянуў вунь на тую бярозу, што за акном, і мне зрабілася яе шкада, што яна, як сірата, стаіць у чыстым полі.

Бацька паверыў. А потым і сам па прыкладу сына з'еў лыжку гарачага супу. А, даведаўшыся, што сын яго ашукаў, слязліва праплакаўся:

— А каб ты, сынку, павесіўся на гэтай бярозе, калі ты мяне старога ўздумаў ашукаць.

(я)

Капялюш

Не пасуе ані руш
Маёй жонцы капялюш,
Але ўперлася купіці,
Я не мог забараніці,
Купіў капялюш.

Прызнаюся ўсім вам тут,
З жонкай маёй стаўся цуд.
Капялюшам упрыгожыў,
На людзей стала пахожа,
Цуд то, ці не цуд?

І паходка іншая у ёй,
І глядзіць, што о-ёй-ёй,
Пры ёй — лапаць я нягодны,
Як баран стаю лагодны,
Што стала са мной?

Не пасуе ані руш
Мне таксама капялюш,
Але трэба нага ў ногу
Ісці сямейнаю дарогай,
Куплю капялюш!

КОЛЯ ПАТОЦКІ

Жыццёвая мудрасць

Спатрэбілася мне неяк паехаць у Гайнаўку. Па дарозе на станцыю спаткаў я знаёмага. Прычапіўся да мяне гэты чалавек і я, каб як пазбыцца яго, кажу: «Часу ў мяне вельмі мала, а перад ад'ездам хачу яшчэ паабедаць»

Знаёмы заяўляе радасна: «Я таксама галодны, як царкоўная мыш», — і цягне мяне ў сталоўку.

Заходзім, а там як у вуллі. Спалохаўся я, што доўга чакаць давядзецца, бо афіцыянткі ў нашых сталовых рухаюцца як мухі ўвосень.

Знаёмы кажа: «Са мной, брат, не прападзеш, абед мігам на стале будзе».

Адышоў, на вуха афіцыянтцы нечага нашаптаў, і бачу я, ужо круціцца каля нас гэтая паненка, якую кожны ў сталовай чакае як найкаханцую.

Паненка спяшае да нас з талеркамі, з талерак пар ідзе, а паненка ўжо лыжкі выцірае салфеткамі.

Толькі суп з'елі, а паненка ўжо другое нясе і кажа: «Я талерачкі надагрэла, каб смажанае не прахалола.».

Пасля абеда ідзем мы на станцыю. Я пытаю ў знаёмага: «што ты шаптаў курносай, якая нас абслугоўвала?»

Простая справа. Я сказаў ёй: «Падай абед, мілая, а я ў кнігу пажаданняў запішу, што ты найлепш абслугоўваеш гасцей».

Прыходзім на станцыю, а ў вагоне людзей, як селядцоў у бочцы. Я ў паніку папаў, а знаёмы кажа: Пачакай, браток, хвіліну, мы як паны ехаць будзем». Потым падышоў да кандуктара, нешта гаварыў і махаў рукамі.

Кандуктар увайшоў у вагон, знаёмы з ім. Потым знаёмы выйшаў, узяў мяне далікатна пад руку і вядзе да вагона. Паспеў я заўважыць, што кандуктар аглядае мяне з зацікаўленнем, як бы я быў міністрам камунікацыі.

У вагоне мы занялі пустое купэ, дзе на дзвярах наклеена паперку: «Пастаронным уваход забаронены».

Едзем мы удваіх, на лаўках ляжым, папяросы курым, прыемныя размовы вядзем.

Людзі ў калідоры збіты так, што блыха не пераскочыць.

Кажу я знаёмаму: «Чарадзей ты і ўсё! Як удалося табе ў гэтай гушчы пустое купэ знайсці?»

«Не было пустога. Тут шаснаццаць асоб ехала. Кандуктар для нас увольніў яго, калі я яму сказаў: «Мілы чалавеча, зразумей мяне, вязу псіхічнахворага. З выгляду нармальны, а як панясуць яго нервы, для акружаючых становіцца небяспечным».

Хацеў, было, я скочыць на нахала, а той кажа: «Не будзь дурням. Што табе лепш — ці як нармальнаму душыцца ў калідоры, ці як ненармальнаму ляжаць на лаўцы, выцягнуўшы ногі».

Памаўчаў я, падумаў: «многа ў нас хітруноў, якія ўмеюць уладзіцца коштам наіўных. Сярод такіх сумленным людзям жыць на белым свеце цяжкавата

Дзядзька Лявон

Жонка за 300 шылінгаў

Жанчыны! Што б вы сказалі на тое, каб ваш муж прывёў у хату яшчэ адну жонку, а то і дзве, і да ўсіх вас хацеў бы адносіцца, як да сваёй уласнасці, над якой ён гаспадар? Што б вы на гэта сказалі?

А вось жа многажэнства яшчэ існуе ў многіх краінах Азіі і Афрыкі. Прывядзем такі прыклад.

Ва ўсходняй Афрыцы — на Абісінскім паўвостраве, уздоўж Індыйскага акіяна расцягнулася краіна Італьянскага Самалі.

Мара кожнага самалійца — гэта мець дзве — тры жонкі. Мужчыны працуюць на плантацыях, на фабрыках, але нідзе вы не ўбачыце жанчыны. Яны сядзяць у хаце.

Выбар жонкі — справа цаны, якую малады павінен заплаціць бацьку маладой. Палавіна выкупу належыць бацьку як рэкампенсата за тое, што ў яго ў свой час нарадзілася дачка, а не сын. Другая палова ідзе на пакупку прыданага і на вясельную гасціну. Нараджэнне дачкі для кожнага бацькі — вялікая ганьба.

Купіць жонку каштуе ў сярэднім 500 шылінгаў. (прыблізна 125 злотых).

Брыдчэйшую жонку можна купіць за 300 шылінгаў (прыблізна 75 злотых). Дзяўчына першага гатунку каштуе нават 1000 шылінгаў (прыблізна 250 злотых).

Ж. Д.

РЭБУС

(Малявала: Л. Красоўская)

Сярод чытачоў якія правільна разважуць гэты рэбус і адказы прышлюць у рэдакцыю да 15.II.1959 г., будзе разлясавана 10 цікавых беларускіх, рускіх і польскіх кніжак.